

1992 - 2022

ТРИ ДЕСЯТИЛІТТЯ

ФАКУЛЬТЕТУ
МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН
ЛІВВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Зміст

<i>Передмова</i>	3
<i>Історія заснування факультету</i>	4
<i>Маркіян З. Мальський</i>	6
<i>Михайло Микієвич</i>	11
<i>Ігор Бик</i>	13
<i>Юрій Федунь</i>	15
<i>Ігор Земан</i>	17
<i>Ігор Зінько</i>	21
<i>Галина Васильченко</i>	25
<i>Ростислав Тістик</i>	27
<i>Маркіян М. Мальський</i>	31
<i>Юрій Назарук</i>	35
<i>Василь Мельничук</i>	39
<i>Віктор Андрусів</i>	41
<i>Володимир Омелян</i>	45
<i>Василь Боднар</i>	48
<i>Михайло Видойник</i>	52
<i>Павло Карташов</i>	56
<i>Софія Федина</i>	60
<i>Андрій Максимович</i>	62
<i>Андрій Сидор</i>	66
<i>Стаття "Київський безпековий договір"</i>	70
<i>Післямова</i>	73
<i>Президенти "Молодої Дипломатії"</i>	74

ШАНОВНІ СТУДЕНТИ, ВИКЛАДАЧІ ТА ВСІ, ХТО ЗАРАЗ ТРИМАЄ В РУКАХ ЦЕЙ ВІСНИК!

З радістю представляємо вам примірник «Вісника», створений з ініціативи ГО «Молода Дипломатія» з нагоди дуже визначної події. Це видання присвячене до 30-річчя факультету міжнародних відносин Львівського університету імені І. Франка. Про що можуть писати майбутні дипломати? Звичайно ж про міжнародні відносини та все, що з ними безпосередньо пов'язане.

Тут ви ознайомитеся з багаторічною історією становлення факультету та його діяльністю. Ми розповімо вам більше про визначних діячів факультету. Саме вони були ініціаторами його створення і навіть зараз продовжують докладати максимум зусиль для його розвитку. Цього року маємо не лише особливу тематику, але й вирішили зруйнувати усі стереотипи щодо вісників та готові здивувати вас новим форматом. Це видання «Вісника» до 30-річчя факультету є пам'ятним. На сторінках «Вісника» ви знайдете ексклюзивні інтерв'ю з професорами нашого факультету, успішними та відомими випускниками й не тільки. Саме досвід осіб, що жили факультетом міжнародних відносин, може розповісти про нього краще ніж будь-що інше, адже у їхніх відповідях тепло від спогадів про навчання, любов до університету й роботи та вдячність за студентські роки, що для багатьох випускників стали першим кроком на шляху до великого успішного майбутнього.

Цікаво дізнатися, про що саме говорили наші спікери, та відчути таємничу й особливу історію факультету? Тоді просимо перегорнути сторінку й поринути у світ студентства та міжнародних відносин!

ІСТОРІЯ ЗАСНУВАННЯ ФАКУЛЬТЕТУ

Факультет міжнародних відносин успадкував унікальні історичні традиції підготовки дипломатів у Львівському університеті та став визнаною в Україні та за її межами школою української дипломатії.

Все почалося в жовтні 1930 року, коли у Львівському університеті було відкрито унікальну трирічну магістерську програму – Дипломатичні студії. Було зрозуміло, що дипломатія має розвиватися.

Ці студії не мають аналогів у Центрально-Східній Європі та є єдиною дипломатичною школою типу «все включено», випускники якої отримали диплом з науковим ступенем магістра дипломатії. Слухачі студії проходили навчання в дипломатичних представництвах за кордоном та в центральних органах державної влади, а частину занять проводили досвідчені викладачі та практики. За час його роботи з 1930 по 1939 рік дипломатичне навчання закінчило близько 150 студентів. Початок Другої світової війни перервав численні успішні кар'єри цих випускників. Серед відомих випускників номінант на Нобелівську премію миру Ян Карський, який є професором міжнародного права в Гарварді та співавтором Статуту ООН Луї Сона. Період радянського тоталітарного режиму перервав розвиток і нормальне функціонування дипломатичних наук у ЛНУ. Лише після проголошення незалежності України основні аспекти дипломатичних студій були відновлені, а знамениті Міжнародні бакалаврські відносини вже було організовано.

Поява незалежної України на політичній карті світу у серпні 1991 року стала однією з найважливіших подій сучасності. Через рік після проголошення незалежності України 131 держава світу визнала нашу державу, як самоврядну державу. Водночас дипломатичні відносини встановили 104 із них.

Було розпочато процес відкриття українських дипломатичних представництв і консульств за кордоном, розширення участі держави в діяльності міжнародних організацій та у важливих багатосторонніх угодах. Державні установи України, включно з міністерствами, налагодили контакти з аналогічними органами за кордоном. Особливу активність у налагодженні міжнародних контактів проявила українська бізнес-структура. Таким чином, як стало зрозуміло, існує велика потреба у висококваліфікованих професіоналах у сфері міжнародних відносин із багатогранними сферами діяльності (міжнародний бізнес, міжнародне право, міжнародні політичні відносини). Відповідь на цю потребу отримав у 1992 р. Факультет міжнародних відносин імені Івана Франка.

Однією з основних кафедр факультету стала кафедра міжнародних відносин і країнознавства (з 2001 р. – кафедра міжнародних відносин і дипломатичної служби). Навчальні плани та програми основних навчальних дисциплін створено на основі чинних планів і програм базової вищої освіти за спеціальністю «Міжнародні відносини» Українського інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка, зокрема історія України, всесвітня історія, історія міжнародних відносин, історія зовнішніх відносин, теорія міжнародних відносин, зовнішня політика України, політична географія, краєзнавство, дипломатична та консульська служба, «Дипломатичний протокол і етикет» та ін. Лише за кілька років український дипломатичний корпус, численні державні установи, які контактують із закордонними партнерами, обласні державні адміністрації отримали кваліфіковані кадри з

випускників кафедри міжнародних відносин Львівського університету. В результаті через кілька років факультет став членом багатьох впливових міжнародних організацій, міжнародних компаній, державних установ (не тільки в Україні) та брав участь у реалізації багатьох політичних ініціатив. Також значно зміцнилися та набули нового виміру міждержавні контакти. Порівняно з попередніми поляризованими епохами виникли нові вузли розбіжностей, змінилися лінії антагонізму та досить несподівані композиції політичних альянсів. Загалом сучасний суспільний розвиток, у тому числі й міжнародне життя, характеризується небувалим динамізмом, надзвичайною складністю та багатовимірністю. Тому учасники глобальної політики дедалі частіше стикаються з невідомими досі викликами, які необхідно належним чином оцінити та ефективно реагувати на них. Очевидно, що це вимагає високого професіоналізму від дипломатів і всіх, хто працює у сфері міжнародних відносин. Тому рівень підготовки таких фахівців теж потребує підвищення.

Насамперед враховувалися зовнішньополітичні пріоритети України, її курс на розвиток співпраці з міжнародними організаціями та з провідними країнами світу, її участь у розв'язанні найсерйозніших проблем сучасності. Важливе місце також займало вивчення таких питань як глобальний розвиток, міжнародна безпека, особливості зовнішньої політики країн світу, методи вирішення наявних міжнародних конфліктів.

Досить унікальним явищем стало створення серії «Вісник Львівського університету»: студенти факультету міжнародних відносин публікували результати наукових досліджень викладачів кафедри у вищевказаних областях. Вже за першу п'ятирічку вийшло 10 номерів «Вісника». І через якийсь час робота над Вісником зупинилася, але, як бачите, не назавжди. Зрозуміло, що без знання особливостей сучасних міжнародних відносин

неможливо підготувати кадри міжнародної кваліфікації. неможливо підготувати кадри міжнародної кваліфікації.

Саме в цьому напрямі вдосконалювалися «історія» та «теорія міжнародних відносин». Крім того, були розроблені та введені у навчальну програму нові курси «Сучасні тенденції у міжнародних відносинах» та «Міжнародні системи та глобальний розвиток». У першій частині їх розглядаються закономірності сучасної глобальної політики, питання інтернаціоналізації та транснаціоналізації міжнародних відносин, глобалізації міжнародних суперечностей та міжнародних конфліктів. Значну увагу приділено характеристиці сучасного міжнародного тероризму та проблемам боротьби з ним. Чільне місце займають проблеми виснаження та розподілу природних ресурсів, боротьба за них, міжнародна політика в галузі охорони навколишнього середовища.

*Декан факультету міжнародних відносин.
Надзвичайний і Повноважний Посол України в Польщі у 2010-2014 рр.
З 1994 редактор Вісника Львівського національного університету ім.
Івана Франка, серія Міжнародні відносини.
Автор понад 150 наукових праць*

МАРКІЯН МАЛЬСЬКИЙ

Вас можна вважати "батьком" факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка. Яку роль у Вашому житті відіграє цей факультет?

Так склалася доля, що, починаючи ще із зовсім юного віку, я особливо захоплювався світовою історією, географією й іноземними мовами. Коли закінчив школу, вступив до університету на географічний факультет, де також цікавився економічною та соціальною географією зарубіжних країн. Це формувало певний підхід до того, чим хотів займатися в житті. Закінчивши географічний факультет, де постійно підтримував свої захоплення міжнародним життям та іноземними мовами, захистив кандидатську дисертацію. Опонентами моєї дисертації та людьми, котрі оцінювали її, були доволі відомі та опозиційні до радянського режиму постаті, які, власне, і писали свої монографії пов'язані зі світовою політикою та історією. Після розпаду Радянського Союзу, з'явився шанс отримати наукові гранти для стажування за кордоном. Тоді виграв три наукові гранти, з яких вибрав один — наукове стажування у Швеції, де стажувався на кафедрах економічної та соціальної географії в університетах Стокгольму, Лунду та Уппсали. Мабуть, Уппсала найбільше наблизила мене до міжнародних відносин, бо пізніше мені вдалось потрапити на спеціальну освітню програму, яка називалась "Дослідження миру і попередження розв'язанню конфліктів". Там я познайомився з багатьма шведськими дипломатами, які й визначили мою подальшу долю. Але я повернувся зі Швеції в рідний університет, котрий переживав свій революційний період. Це були вибори ректора, ним став молодий фізик, талановитий вчений, а також відомий політик — професор Вакарчук, який поставив завдання вдосконалення структури університету і факультетів, котрі існують. У нього з'явилась революційна ідея — створення двох нових факультетів. Власне, відновлення філософського факультету та створення факультету міжнародних відносин. Основною його ціллю було те, щоби Львівський університет, справді, влився в гроно європейських університетів. Нашим гаслом було "Львівський національний університет ім. Івана Франка — це університет європейського рівня, європейських стандартів та європейського підходу до організації навчального процесу". Львівський університет, як найстаріший університет України, повинен заявляти про себе як про потужну наукову інституцію з давніми академічними традиціями. З іншого боку, на політичній карті світу з'явилася нова держава — Україна, яка зразу ж почала отримувати широке міжнародне визнання. Сотні держав встановлювали дипломатичні відносини з Україною, а їй потрібні були кваліфіковані кадри для функціонування дипломатичної служби. Зрозуміло, що така ініціатива ректора зустріла і опір, і підтримку в різних колах. Зрозуміло, що Київ реагував на появу інших факультетів міжнародних відносин в інших периферійних університетах України доволі стримано. Радянська традиція зберігалась — міжнародні відносини могли вивчатись лише у столиці нашої держави, а інші ініціативи сприймались дуже прохолодно. Треба віддати належне, що політичний досвід нового ректора зіграв визначальну роль, ректор зумів об'єднати навколо себе позиції багатьох політичних лідерів того часу у Львові та Західній Україні, і ця спільна позиція дала свій позитивний результат. Я вже тоді говорив — народні депутати України та відомі на той час громадські діячі, відомі письменники — Роман Лубківський, Роман Федорів стали на позицію підтримки ректора Вакарчука і при підтримці інституту міжнародних відносин Київського університету, міністерства закордонних справ, у 1992 році у Львові було відкрито наш факультет. Іван Олександрович Вакарчук запропонував мені взяти участь у конкурсі на посаду Декана факультету міжнародних відносин.

Також було дуже прогресивним та сприяло розвитку факультету те, що ректор у своїх підходах до формування навчальних програм та кадрової політики орієнтувався на сучасні європейські підходи та традиції, тому ми з перших кроків організації факультету орієнтувались на тісну співпрацю з нашими зарубіжними партнерами. Нам дуже багато в чому допомогли університети Канади, де є потужна українська діаспора. Українські професори звідти надавали нам допомогу. Ми одразу включились в чинну систему академічної міжнародної співпраці, запрошували багато викладачів з-за кордону. То ж наша система навчання, те що ми сюди вкладали, професори, що тут викладали, несли зовсім інший напрям вивчення міжнародних відносин, аніж стара радянська система.

Розкажіть, будь ласка, історію того, як факультет здобув власний корпус? Для студентів факультету він справді є другою домівкою. Яка історія цієї будівлі?

Історія з локалізацією факультету міжнародних відносин, справді, цікава. Після створення факультету ми почали шукати для нього місце. Спочатку він був дуже малий, існувало лише дві кафедри. Взагалі, створення факультету було справою честі всього університету. Географічний факультет створив та передав нам кафедру країнознавства, юридичний факультет — відроджену кафедру міжнародного права, економічний факультет допомагав створювати кафедру міжнародних економічних відносин. Таким чином, почала формуватися структура факультету міжнародних відносин. Цікаво, що спочатку факультет мав місце на другому поверсі головного корпусу і був у всіх чотирьох кутках цього поверху. Факультет набирив сили та популярності, розростався структурно, збільшувалась кількість кафедр. І ректор вирішив, що потрібно знайти окреме приміщення для факультету. Отримавши його, ми залучили велику кількість фондів, спонсорів, для того, щоб зробити його місцем для навчання. Насправді нещодавно було опубліковано книжку "Енциклопедія факультету міжнародних відносин", де детально описана його біографія. Однак, це приміщення було відоме ще з XVI ст. Спочатку тут були дикі місця, потім тут був збудований палац графа Понінського. У цьому палаці й знаходиться наш факультет. Ми використовували всі можливості, щоб відродити старий традиційно-історичний вигляд цієї будівлі.

Справді, виграє в цій війні той, хто має фахові кадри, котрі розуміються у цій справі та вміють приймати відповідні рішення.

На Ваших очах та під Вашою опікою виросло багато поколінь майбутніх дипломатів. Які емоції це викликає у Вас? Чи відчуваєте Ви гордість за себе та своїх випускників?

Розумієте, це був перший факультет, здібний вирощувати справжніх українських дипломатів, який виник не в столиці. Ми шукали постійних, твердих контактів з Міністерством закордонних справ. З іншої сторони, ми хотіли закласти в освітній процес такі моменти, аби наші випускники могли на рівні конкурувати з випускниками інших університетів. Звісно, для нас таким конкурентом завжди був інститут міжнародних відносин Київського університету, ми намагались шукати таку нішу, щоб при співпраці з Київським інститутом чітко зайняти свою позицію і мати можливість працевлаштовувати своїх випускників у дипломатичному секторі. Ми досягли це шляхом чіткої регіональної орієнтації. Ми завжди чітко говорили студентам: "Ви будете фахівцями співпраці з Європейським Союзом та з країнами Європи".

З 2010 по 2014 рік Ви були Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Польща. Чи був це Ваш власний вибір? Чи відчуваєте Ви певну близькість до культури, традицій, менталітету та історії цієї країни?

В кожній людській долі буває такий збіг обставин, який різко її змінює. З початку створення факультету ми взяли курс на те, щоб він тісно співпрацював з Міністерством закордонних справ. Нашими гостями були всі міністри закордонних справ, багато з них були головами державних екзаменаційних комісій під час захисту наших бакалаврських та магістерських робіт. Така ситуація призвела до того, що факультет та МЗС дуже тісно співпрацювали. Часто міністерство залучало нас до міжнародних проєктів. Один з них відбувався у Швеції.

В Уппсалі, найстаріший університет організовував спеціальне зайняття для вчених та дипломатів про розв'язання конфліктів та підтримання миру. Я закінчив такий курс там і мав можливість познайомитись з дипломатами високого рівня. Також Міністерство закордонних справ запропонувало мені викладацьку роботу у Женевському центрі політики та безпеки, це величезний центр, який проводить освітні програми для дипломатів. Почали надходити пропозиції, також не є секретом, що міністр закордонних справ пропонував мені стати послом у Швеції, або у Північній Ірландії. Моє ставлення до цього було дуже обережне та холодне, але коли запропонували посаду посла у Польщі, це зіграло на струнах власної душі.

Це доволі складне питання. Складне в тому, що посол їде в країну, де буде представляти інтереси своєї держави, покликаний всебічно, всемірно захищати її інтереси. Так воно є, і це реалізується в практичній діяльності посла. Є інший момент, який, на мою думку, допомагає послу у його роботі, країну в котру ти їдеш, потрібно цінити, поважати та шанувати, а якщо тобі вдасться до певної міри ці аспекти розуміти, любити, це зразу видно. З мого досвіду, керівники польської держави дуже тонко відчувають, як ти ставишся до цієї держави, чи є в тобі якісь нотки недовіри, ворожості. Тут посол потрапляє в складну ситуацію, захищаючи інтереси своєї держави, треба вловити, чи ти можеш при абсолютному захисті своїх інтересів поважати, шанувати та підтримувати інтереси держави, в котрій ти є. Це вдається зробити, якщо є якісь спільні точки дотику, якщо в процесі складних переговорів ти їх знаходиш, якщо інша сторона бачить, що ти є щирий, чесний, правдивий, тоді тобі вдається зробити багато спільних справ. Я думаю, що мистецтво дипломатії полягає в тому, щоб кожне своє завдання, кожна свою проблему розв'язати через спосіб, котрий дозволяє тобі зробити це так, щоб кожна сторона залишилась задоволеною.

Мабуть, міністерство закордонних справ знало, що я володів польською мовою та мав потужні контакти з польськими університетами, а саме з тими, що заклали нашу навчально-методичну базу викладання міжнародних відносин, яку ми мали у Львівському університеті. Ця пропозиція була зроблена так несподівано та швидко, що я навіть не мав часу на довгі роздуми й погодився. І справді, це багато в чому змінило мою життєву траєкторію. Я не мав ніякого досвіду в практичній дипломатії. Плюсом того, що я поїхав до Варшави вже як посол України, це те що половина посольства були випускниками нашого факультету, котрі дуже ніжно, дуже делікатно взяли під опіку молододосвідченого посла, і крок за кроком виводили мене до того рівня, якого нам вдалось досягти. Я вважаю, що українське посольство мало дуже тісні контакти з керівництвом Польщі, з президентом, з прем'єром, з міністром закордонних справ. На мою думку, взаємостосунки Польщі та України були настільки потужні та високі, що ми, справді, реалізували всі необхідні елементи стратегічного партнерства, а Польща твердо закріпила за собою статус українського адвоката у лобюванні інтересів про вступ до Європейського союзу та НАТО.

Існує думка, що для того, щоб бути послом у іншій державі – необхідно любити її майже як власну. Які Ваші думки стосовно цього твердження?

Цього року наші студенти отримали змогу навчатись на спеціальності "Міжнародна безпека". Що Вас спонукало до її створення?

Є фундаментальне підґрунтя відкриття нових спеціальностей. Викладачі факультету є здебільшого випускниками факультету міжнародних відносин, добре володіють іноземними мовами, мають широкий досвід спілкування, стажування, навчання та викладання у зарубіжних університетах, тому будь-яка ідея дуже швидко приживається. Ми відкрили нову спеціальність для забезпечення новітньої програми "Міжнародна безпека та кризовий менеджмент". З одного боку — це є світовий тренд! В університетах світу ця спеціальність має велику популярність, бо світ не стає безпечнішим, у багатьох регіонах світу локальний конфлікт в секунду переростає у конфлікт світового характеру.

І тому, в час коли присутня агресія РФ, коли ми маємо стан війни, такі спеціальності особливо цінуються. Ми концентруємось не тільки на міжнародній безпеці, а й на швидкій та своєчасній реакції факультету на все те, що зараз відбувається у світі, тому ми відкрили кафедру цифрової дипломатії. Такої кафедри я не знаю ніде у світі. Ми не тільки відкрили кафедру й гарно її назвали, до її створення ми відкрили дві лабораторії міжнародних інформаційних систем та цифрової дипломатії. Потім на базі цих лабораторій ми відкрили кафедру комунікації та цифрової дипломатії, і ми маємо там не тільки фахівців з міжнародних відносин, а й фахівців, які за освітою є математиками та програмістами, це кандидати фізико-математичних наук, які глибоко розуміються на цих процесах. Мені здається, зараз це є ідеальною відповіддю на ті виклики, згідно з якими розвивається світова дипломатія.

Які Ваші плани на подальший розвиток факультету міжнародних відносин?

Міжнародні відносини зараз стають серцевиною діяльності, не тільки організацій, не тільки держав, а й кожної людини. Тому, факультет мусить розвиватись як сучасна, динамічна та приваблива для молоді структура, яка повинна орієнтуватись на всі ті зміни, що проходять у суспільному і міжнародному житті. Тобто факультет має дати фундаментальні знання з того, що зараз називається геополітикою, чи політичною географією. Молодь, що зараз має доступ до інформації та до загальної картини світу, повинна розуміти, що бачити геополітику це не тільки нажати на клавішу і все побачити, а й розуміти та аналізувати все, що відбувається. З іншого боку ми повинні розуміти, що світ стрімко змінюється, змінюється поведінка держав та характер міжнародних відносин, змінюються способи та форми ведення воїн, все те, що ми зараз називаємо інформаційним суспільством на факультеті міжнародних відносин повинно розвиватись через пошуки нових методів, підходів та нових спеціальностей. Все, що ми називаємо відносинами між державами теж набирає нових форм, котрим студентів потрібно вчити. Наразі факультет виглядає довершеним структурно. Ми маємо 9 кафедр, 8 дослідницьких центрів, постійний пошук міжнародних партнерів для реалізації програм подвійних дипломів, міжнародна мобільність студентів, максимальне запрошення зарубіжних професорів для проведення зустрічей та лекцій, це робота молодіжних організацій, зокрема "Молодої Дипломатії", що зараз є найперспективнішою та найпрогресивнішою інституцією, котра найбільше намагається об'єднати та організувати студентів у сфері дипломатії.

Доктор юридичних наук,
завідувач кафедрою європейського права
Львівського національного університету,
професор, Заслужений юрист України

Студенти завжди змушують бути в курсі останніх наукових новин. Це частина суспільства, що завжди є передовою, а також продукує і створює багато нових ідей, тож ми, викладачі, маємо багато чому повчитись у студентів.

|| *Ви закінчили юридичний факультет, але змінили спеціальність з національного права на міжнародне. Що спонукало вас до цього?*

Справді, я закінчив юридичний факультет нашого університету, і на той час міжнародне право було однією зі спеціалізацій на юридичному факультеті. Міжнародне право завжди мене цікавило — ще з першого курсу. Я писав студентські наукові роботи в науковому гуртку з міжнародного права. Міжнародне право мене цікавило як інструмент, який дозволяє зробити світ кращим, дозволяє власне застосовувати міжнародні механізми співпраці для покращення спілкування між державами.

|| *Чому вас зацікавила саме викладацька діяльність і чи подобається вам цим займатися?*

Викладацька робота мені дуже подобається — людина не може працювати викладачем, якщо їй це не до вподоби. Подобається з дуже багатьох причин: це дозволяє поєднувати і наукову роботу в університеті, і практичну роботу, і спілкуватися з найкращою, найенергійнішою частиною суспільства — студентством.

|| *Враховуючи активну євроінтеграцію України чи збільшиться попит на фахівців цієї спеціальності і чому?*

Надзвичайно збільшиться, тому що процес євроінтеграції та реалізації статусу України, як держави-кандидата на членство в ЄС потребує дуже велику кількість юристів-міжнародників, які спеціалізуються в праві Європейського Союзу для вивчення, а також виконання його вимог членства.

|| *Чим на вашу думку зумовлено зростання інтересу до спеціалізації Міжнародне право серед вступників до факультету Міжнародних відносин?*

Сучасний стан і російсько-українська війна, зростання ролі та авторитету України на міжнародній арені — все це власне зумовило величезний інтерес до факультету міжнародних відносин, до спеціальності "Міжнародне право", і випускники шкіл бачать себе майбутніми юристами-міжнародниками, які навчаються вирішувати міждержавні конфлікти, які хочуть працювати в приватному секторі, або забезпечувати подальше процвітання нашої держави.

■ ■ Однією з вимог для вступу в ЄС є продовження судової реформи та зменшення рівня корупції в країні. Чи зможе Україна виконати ці вимоги в короткий термін і хто має стати основним рушієм у вирішенні питання корупції?

Питання у виконанні семи головних реформ, найважливішими з яких реформи судово-правова та антикорупційна. На цьому шляху в Україні вже багато чого створено: відповідні інституції, проведено різні заходи з створення відповідних органів, які борються з корупцією. Сьогодні важливим у сфері судово-правової реформи є наповнення і початок роботи вищих рад, зокрема Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів. Прийнято закон про процедуру обрання суддів до конституційного суду. Я сподіваюсь, що Україна впоратється і виконає ці зобов'язання на шляху до членства в ЄС.

■ ■ В яких формах європейське право варто імплементувати в українське законодавство задля підвищення ефективності, і чи буде така імплементація корисною для України?

Українське законодавство має бути адаптоване до права Європейського Союзу не просто як самоціль, а як мета, для підвищення рівня проведення внутрішніх реформ в Україні, для покращення нашого внутрішнього життя. Безумовно, визначено пріоритетні сфери для адаптації законодавства: економічна, судово-правова — ці напрямки є дуже важливими для України.

■ ■ Через російське вторгнення багато людей говорять про неефективність таких міжнародних організацій як ООН та зокрема РадБез. Як ви ставитесь до цього твердження і на вашу думку чи можливо реформування РадБезу, яке б обмежило застосування РФ права вето і мінімізувало виникнення міжнародних конфліктів у майбутньому?

Звичайно, що сучасні умови показали необхідність реформування міжнародного правопорядку в цілому, системи ООН і такого важливого органу як Рада Безпеки ООН. Україна, власне, можливо, і буде ініціатором цього реформування. Наша держава розглядає і пропонує багато сценаріїв реформування цієї системи — від встановлення питання про місце Росії, як правонаступниці Радянського Союзу в цьому органі, до прийняття й запровадження відповідних механізмів голосування, коли думка сторони, яка є стороною конфлікту не повинна враховуватись, або хоча б не братись до уваги. Власне в цьому контексті Україна пропонує багато моделей і форм реформування цих ключових міжнародних інституцій.

Що би ви могли побажати студентам з нагоди 30-річчя факультету?

.Дорогі студенти! Я хочу вам побажати залишатись такими ж ефективними, потужними, розумними, наполегливими, патріотичними, і, власне, ці риси дозволять вам стати не тільки найкращими спеціалістами, а й не допустити війни у майбутньому і забезпечити процвітання держави.

ІГОР БИК

Кандидат філологічних наук, перекладач,
заступник декана факультету міжнародних відносин з 1992 року,
завідувач кафедри іноземних мов факультету міжнародних відносин з 1995 року

■ ■ Ви навчалися на факультеті іноземних мов. Які поради Ви можете надати студентам-міжнародникам, з метою підвищення ефективності вивчення іноземних мов?

Досконале володіння іноземною мовою вимагає постійної роботи з нею у найрізноманітніших формах — читання, письмо, аудіювання, а найбільше — спілкування. Тобто йдеться про те, що окрім регулярної аудиторної та самостійної роботи з тими завданнями, які Ви отримуєте від викладачів, потрібно використовувати кожну можливість практикуватися в іноземній мові. Специфіка навичок володіння іноземною мовою полягає в тому, що якщо їх постійно не вдосконалювати, то рівень знання мови буде падати.

■ ■ Що спонукало Вас пов'язати Ваше життя з викладанням та перекладацькою справою?

Іноземною мовою цікавився ще зі школи, і цей інтерес, власне, і привів мене на факультет іноземних мов нашого університету. Після навчання отримав кваліфікації викладача та перекладача. Викладав у школі, а потім в університеті — на кафедрі англійської філології, на кафедрі іноземних мов, а після створення кафедри іноземних мов нашого факультету почав працювати на ній. Що стосується перекладу — то він мене завжди цікавив, як один з видів використання і функціонування мови і як засіб спілкування. Роль перекладача займає важливе місце не тільки в міжнародній діяльності держав, але й у повсякденному житті людини. Стати частиною перекладацької спільноти завжди було моїм бажанням.

■ ■ На які моменти має звернути увагу людина, яка бачить своє майбутнє в перекладацькій діяльності ?

Активно працювати, активно цікавитися тим, що відбувається у світі та у тій сфері, де ви перекладаєте. Тому що не знаючи чи не маючи поняття про що ви говорите, і про що йде мова, добрий переклад навряд чи вдасться зробити. Ну і, звичайно, постійна практика, яка буде допомагати вдосконалювати свої навички.

■ ■ Ви є заступником декана факультету міжнародних відносин 92-го року, а з 95-го звідувач кафедри іноземних мов. Як ви розпочали кар'єру на нашому факультеті, що мотивувало Вас на початку цієї діяльності ?

Можливо, випадок, річ у тому, що на той час, в 92-му році, я працював на кафедрі іноземних мов, яка знаходиться на третьому поверсі в корпусі по Дорошенка 41, а на другому поверсі знаходиться географічний факультет, де, на той час, працював доцентом Маркіян Зіновійович, ми знали один одного ще зі студентських часів, і от постійно, коли йшов на роботу, я проходив через другий поверх, відповідно, ми часто з ним зустрічались, в один прекрасний день, десь навесні 92-го року, мене зустрічає Маркіян Зіновійович, і каже: «Слухай, так і так, будемо відкривати новий факультет, як ти дивишся на те, щоб ти зайнявся організацією там іноземних мов?». Треба — я зробив, з того часу так і працюємо.

На Вашу думку, чи можна здобути навички для того, аби стати фаховим перекладачем на факультеті міжнародних відносин?

За належної старанної роботи — так, можна набути базових теоретичних навичок, які в майбутньому стануть основою для подальшого розвитку та вдосконалення.

Фахівці яких сфер, на Вашу думку, будуть найбільш затребуваними на ринку праці в Україні?

Звичайно, англійська мова навіть попри те, що Великобританія вийшла з Європейського Союзу, залишається основною мовою спілкування та підготовки документів в ЄС, і я так думаю, що вона ще надовго залишиться нею. Потрібні також інші мови Європи: німецька, французька, іспанська, в залежності від того куди ви все-таки плануєте рухатись.

Якщо ви хочете працювати в області міжнародного права, однозначно рекомендую французьку мову, тому що саме вона відкриває дуже широкі перспективи з точки зору можливості роботи в міжнародних судах та міжнародних судових інстанціях. Ну і, звичайно, ще плюс до того, перекладачеві завжди потрібно мати в запасі якусь малу європейську мову або як їх називають «екзотичну»: естонська, шведська, угорська, румунська.

Знання цієї мови суттєво підвищує вашу цінність та вагу на ринку праці. Нещодавно до мене звернулись з наших компетентних органів і потрібна була ірландська мова, я сказав зразу: «Хлопці, не знайдете. Можете пошукати, але я не знаю фахівця з ірландської». Такий фахівець може ставити будь-які умови — він є монополістом. Але якщо казати загалом, то, звичайно, чим більше мов ви знаєте, тим краще, тим більші та ширші можливості для вашої роботи.

Ви закінчили курси перекладачів ООН. Чи брали Ви участь у міжнародних перемовинах в якості перекладача, якщо так, то в яких саме?

Мені пощастило перекладати помічника президента США Збігнєва Бжезінського коли він був тут, у Львові. Також працював перекладачем у Блаженного Мирослава Івана Любачівського, керівника УГКЦ, коли сюди приїжджав посол Швеції на фестиваль шведського кіно і там був цілий ряд візитів, в тому числі і до патріарха.

Навряд чи українською будуть так активно користуватися, щоб вона стала такою глобальною як є англійська мова, але те, що українська мова набирає все більшої популярності — це однозначно. Причому це почалося не зараз (після повномасштабного вторгнення), а цей процес почався ще десь у 2004-2005 році, після Помаранчевої революції, і тодішній президент Віктор Ющенко правильно казав: «Бути українцем стало популярним». Власне оця воля українського народу до свободи, воля до незалежності та до боротьби, очевидно, симпатизує всьому демократичному світу. Українці і мова, якою вони користуються, стає дедалі популярнішою.

Чи бачите ви зростання попиту на перекладачів в Україні найближчим часом?

Однозначно, це пов'язано з набуттям Україною статусу кандидата на вступ у ЄС. Одна з таких суттєвих проблем, яка ще довгий час буде стояти перед перекладацькою спільнотою, а не тільки перед юристами, економістами та політиками — це питання адаптації законодавства України до права Європейського Союзу.

Попри те, що системи машинного перекладу досягли колосальних успіхів, вони не зможуть цього зробити, тому що для перекладу потрібні люди.

Які переваги та недоліки перекладацької діяльності Ви могли б назвати?

Ну, звичайно, однією з переваг є усвідомлення того, що кінцевий результат, який був досягнутий внаслідок розмови чи переговорів, без твоєї участі був би неможливим. Сидять двоє розумних людей, які знають свої теми й чітку мету, якої потрібно досягти, вони між собою говорять, але забравши мене, перекладача, з розмови, і все, вони вже перестають розуміти один одного.

Якщо говорити про недоліки, то так само, проблема в тому, що про перекладача просто забувають, та й власне непомітність самого перекладу. Але разом з тим, перекладач повинен бути готовий, тому що в тому якраз і полягає специфіка його роботи. Власне оця непомітність, вона є одночасно і мінусом, і плюсом, тому що якщо про вас забувають, значить переклад добрий.

Чи погоджуєтесь Ви з тим, що українська мова стає більш інтернаціональною враховуючи зростання популярності її вивчення серед представників інших держав?

ЮРІЙ ФЕДУНЬ

*Кандидат економічних наук,
заступник декана факультету міжнародних відносин
з навчально-методичної роботи,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин*

■ ■ Ви вивчали міжнародні економічні відносини на нашому факультеті. Чому Ви обрали саме цю спеціальність, а не міжнародні відносини?

Ще навчаючись у дев'ятому класі в школі, моїми улюбленими предметами були математика та іноземна мова (французька), тому ще тоді я визначився із вступом. Моєю мрією вже тоді став вступ на факультет міжнародних відносин та саме на спеціальність міжнародні економічні відносини, оскільки це було найкращим поєднанням вивчення іноземних мов та математичних дисциплін.

■ ■ Ви маєте досить значний досвід стажування в іноземних університетах. Які найголовніші відмінності між вітчизняними та іноземними закладами вищої освіти Ви можете виокремити?

З часу роботи на факультеті проходив стажування в іноземних університетах, зокрема Школа міжнародних відносин Елліотта, Університету Джорджа Вашингтона (США), Вроцлавський університет (Польща); Університет Томаша Бати (Чехія); Université Paris-Est Créteil Val-de-Marne (Париж, Франція). Щодо основних відмінностей між вітчизняними та іноземними університетами, то для викладачів – це менше навантаження аудиторних годин, відповідно є можливість більше часу приділяти науковій роботі. Для студентів в іноземних університетах – це більша кількість дисциплін вільного вибору на семестр та відповідно можливість вивчати те, що цікавить.

■ ■ Ви розпочали кар'єру викладача з 2002 р., чи думали Ви перед тим про інші напрямки роботи та про які?

Так, у 2002 році я вступ до аспірантури та на 0,25 ставки розпочав роботу асистентом кафедри міжнародних економічних відносин. Навчаючись в університеті, я зовсім не планував пов'язати свою кар'єру із викладацькою діяльністю. Щодо інших напрямків роботи, я більше 10 років поєднував свою викладацьку роботу із практичною діяльністю. Я працював заступником директора із розвитку мережі ринку збуту у Львові відомих автомобільних марок.

■ ■ Аграрний сектор України є одним з важливих складників економіки України. Наскільки Ви оцінюєте розвиток цієї галузі після війни та якою має бути політика України стосовно сфери послуг та інформаційних технологій, як нових та перспективних напрямків?

Аграрний сектор є одним із найважливіших нашої економіки. Щодо майбутнього даної галузі та сфери інформаційних технологій, яка теж для України завжди була дуже перспективною, на сьогодні складно щось прогнозувати, оскільки війна триває і про наслідки рано ще говорити.

■ ■ На Вашу думку, які галузі міжнародних економічних відносин стали більш перспективними в сучасних реаліях?

Не можна виділити з міжнародних економічних відносин, що є перспективним сьогодні, що було вчора і буде завтра. Як міжнародні валютні відносини, міжнародні фінансово-кредитні відносини міжнародне виробниче співробітництво та міжнародні трудові відносини постійно мають свої особливості.

■ ■ Чи брали Ви участь у громадській діяльності під час навчання на факультеті? Чим саме Ви займались?

Під час навчання на факультеті брав участь у засіданнях «Молодої дипломатії» та молодіжних організацій AIESEC і AEGEE.

Треба бути оптимістом і надіятись, що все буде перспективно для нас!

■ ■ Якими навичками та рисами має володіти дійсно успішний фахівець з міжнародних економічних відносин?

Фахівець з міжнародних відносин, не залежно від спеціальності, яку закінчив, має, в першу чергу, вільно володіти декількома іноземними мовами, правилами дипломатичного етикету, а для міжнародних економічних відносин – це, хоча би, елементарні риси мислення математика.

■ ■ Чи погоджуєтесь Ви з тим, що зернова угода здатна запобігти харчовій кризі в світі та чому? Чи варто урядам шукати альтернативні способи експорту зернової продукції та які варіанти Ви можете запропонувати?

Окупанти різними методами намагались зірвати зернову угоду, ще до її укладання, але як свідчить практика є інші шляхи для здійснення експорту і без неї, принаймні на певний час.

■ ■ Наразі урядовці різних країн прогнозують харчову кризу через російсько-українську війну. Чи вважаєте Ви, що ці прогнози правдивими, чи це елемент дипломатії з метою залучення більшої кількості допомоги для України?

Звичайно, що україно-російська війна вже має свої наслідки для харчової галузі у світі. Проте, я вважаю, що це не матиме настільки глобального масштабу зі світовими наслідками.

*Випускник факультету міжнародних відносин ЛНУ,
доцент кафедри міжнародного права,
заступник декана факультету міжнародних відносин з навчально-методичної роботи*

ІГОР ЗЕМАН

■ ■ Ви є випусником факультету міжнародних відносин ЛНУ. За якими критеріями Ви обрали саме цей заклад для здобуття освіти? Чим Ваша спеціальність припала Вам до душі?

Так я випусник факультету міжнародних відносин, який закінчив у 2010 році. За весь період навчання не розчарувався у своєму виборі навчального закладу та спеціальності. Вже минуло 12 років як завершив навчання в Університеті, а критерії для обрання факультету міжнародних відносин, на мою думку, залишаються незмінними. Я завжди хотів вчитись такій спеціальності, яка б дозволила опанувати максимальну кількість компетентностей. Я обрав спеціальність «міжнародне право», бо хотів вивчати щось глобальніше і ширше ніж лише національне право, водночас ще абітурієнтом радів, що матиму унікальну можливість паралельно вивчати кілька іноземних мов та ще й історичні, країнознавчі та дипломатичні дисципліни.

■ ■ З 2016 року Ви є заступником декана факультету міжнародних відносин. Що мотивує Вас на цій роботі?

Пригадую той день, коли декан запросив на зустріч і запропонував посаду його заступника. Сказати, що це було несподівано - це нічого не сказати.

Посада заступника має частину таких сталих функцій, як забезпечення організації навчального процесу, формування розкладу, розподіл аудиторного фонду, контроль за ходом навчального процесу. Є інша частина функцій, що стосуються наукової роботи, організації конференцій, зустрічей, міжнародна співпраця. Найбільше мотивує, якщо бачиш, що твоя робота сприяє розвитку та успіху факультету та коли відчуваєш себе частиною команди. Велике задоволення приносить кожен успішно реалізований проект, до якого маєш змогу активно долучатись. Варто відзначити

■ ■ У нашому університеті Ви викладаєте міжнародне міграційне право, міжнародне публічне право та предмет Україна – суб'єкт міжнародного права. Чи подобається Вам викладання та що допомагає спонукати студентів до вивчення цих предметів?

Кожен предмет, що викладається студентам має свою специфіку. Скажімо міжнародне публічне право – це базовий курс, який я викладаю для неправових спеціальностей, зокрема для студентів міжнародних економічних відносин. Тут дуже важливо донести і довести студентам важливість та головне затребуваність знань, навиків та компетентностей з такого правового курсу у їхній майбутній кар'єрі. На мою думку, досягти такої мети можна шляхом постійного вдосконалення курсу, супроводження лекційних та практичних занять численними практичними прикладами та заохоченням студентів дискутувати і ставити питання.

Україна, як суб'єкт міжнародного права викладається для студентів, які обрали спеціалізацію міжнародне публічне право. Мені дуже подобається цей предмет, де намагаюсь розкрити теоретичні та практичні особливості сучасної правосуб'єктності нашої держави через три класичні елементи цієї категорії, а саме міжнародну правоздатність, міжнародну дієздатність та міжнародну деліктоздатність. Міжнародне міграційне право – це курс, який сформував недавно на основі викладання спецкурсу право біженців. Міжнародне міграційне право слухають студенти магістратури. Враховуючи, що це вже магістерський освітній рівень, такий предмет є досить вузькоспеціалізований та потребує вивчення спеціальних нормативних документів. Сама міжнародна ситуація та всі події і виклики навколо нашої держави найкраще мотивують студентів цікавитись правовими питаннями регулювання міграції та механізмів міжнародного захисту різних категорій населення.

У Ваших наукових інтересах вказано про право біженців. Чи можете Ви сказати, що прав українських біженців дотримуються по всьому світу? Які проблеми існують у цій сфері?

Як викладач, хочу відразу поправити формування питання. З точки зору національного законодавства та норм міжнародного права дуже невеликий відсоток українців отримує статус біженця. Оскільки правовий статус біженця означає, по-перше те, що особа зазнає переслідування від уряду своєї країни, а по друге не бажає користуватись захистом від своєї держави. Хіба це так?

Більшість українців, які були змушені покинути свої домівки і виїхати закордон після повномасштабного вторгнення стали шукачами притулку, які в основному отримали статус «осіб, які потребують тимчасового захисту».

Продовжуючи відповідати на це питання можу напевно сказати, що українців поважають у всьому цивілізованому світі. Якщо випадки порушення прав наших співгромадян і виникають, то мають поодинокий характер.

У 2014 році Ви успішно захистили свою дисертацію кандидата юридичних наук. Якими порадами Ви можете поділитися з тими студентами, які розглядають роботу в сфері науки як пріоритет своєї діяльності?

Будь-яку роботу потрібно любити і викладатись, це стосується і наукової діяльності. Вважаю, що мені пощастило завдяки науковому керівнику професору Василю Репецькому сформувати цікаву тему дослідження. Все інше це цілеспрямованість, систематичність та послідовність. Вважаю, що головне для молодого науковця – це обрати цікаву тему дисертації і постійно над нею працювати, робота у сфері науки вимагає систематичності. Це як заняття спортом важливо постійно підтримувати себе у формі.

Я жодного разу на особистому прикладі не відчув, щоб мені заважали розвиватись, цей дух свободи є дуже яскравим саме на нашому факультеті і дозволяє, напевно, кожному хто цього по-справжньому хоче досягти власного успіху.

Темою для дисертації Ви обрали "Становлення та розвиток науки міжнародного права у Львівському університеті". Розкажіть, будь ласка, детальніше про етапи його розвитку на факультеті?

Складно коротко розповісти про етапи розвитку науки міжнародного права у Львівському університеті. Варто зазначити, що міжнародне право майже століття розвивалось в університеті ще до створення у 1992 році факультету міжнародних відносин. В останні роки ми приділяємо багато уваги відновленню справедливої історичної пам'яті про видатних юристів-міжнародників Львівського університету. Ми повинні пам'ятати та гордитись тим, що в стінах Львівського університету навчались такі студенти, які згодом розробили для світової спільноти концепції злочинів проти людяності, злочину геноциду, а також були співзасновниками Статуту ООН та Загальної декларації прав людини. Дуже важливо, що цей багатий історичний здобуток гармонійно втілюється в ідеї заснування та стратегії функціонування факультету міжнародних відносин. Дуже особливим виявом такої поваги до великого історичного минулого науки міжнародних відносин та міжнародного права у Львівському університеті був цьогорічний візит на факультет міжнародних відносин Генерального секретаря ООН Антоніу Гутерреша.

Чи брали Ви активну участь у громадському житті під час навчання на факультеті? На Вашу думку, які можливості для студентів відкриває такого роду активність?

Признаюсь чесно, в перші студентські роки не брав настільки активної участі в громадському житті, а в основному зосереджувався на навчанні і досить багато часу проводив в Науковій бібліотеці Університету. Водночас залюбки відвідував зустрічі з відомими політиками, дипломатами та науковцями, які приїздили на факультет. Мене завжди цікавило побачити «вживу» таких відомих людей та послухати їхні поради та власну історію успіху. Завжди гордився, що маю можливість зустрічатись з видатними людьми в стінах нашого факультету. Вже під час навчання на магістратурі почав брати участь в літніх школах та міжнародних програмах навчання. Коли навчався в аспірантурі, то протягом року був заступником Голови ради молодих вчених і ми з колегами набули цінного досвіду організації різного роду конференцій, зустрічей та круглих столів.

Ви продовжуєте свою діяльність на факультеті, але вже у статусі викладача та заступника декана. За що Ви так полюбили факультет міжнародних відносин?

В ході навчання в магістратурі почав задумуватись над тим, щоб поступити в аспірантуру та побудувати кар'єру науковця. Після завершення та захисту дисертації мене запросили на викладацьку посаду на мою рідну кафедру міжнародного права. Є дуже багато причин за що люблю свій рідний факультет, однією з основних – це те, що факультет міжнародних відносин Львівського університету є відкритим для Тебе вікном можливостей. Я жодного разу на особистому прикладі не відчув, щоб мені заважали розвиватись, навчатись, самовдосконалюватись чи реалізовувати свої ідеї та проекти. Цей дух свободи є дуже яскравим саме на нашому факультеті і дозволяє, напевно, кожному хто цього по-справжньому хоче досягти власного успіху.

ІГОР ЗІНЬКО

Кандидат економічних наук,
співзасновник ГО "Центр "Молода дипломатія",
доцент кафедри європейських та регіональних студій

Цікаво почути від Вас, як взагалі проходило встановлення «Молодої Дипломатії», і чим займалися її члени на початку існування?

Організація була зібрана з тих людей, з тих активістів, які безпосередньо підходили, які були зацікавлені. Ми зібралися на квартирі одного з активістів і треба зазначити, що не тільки студенти з нашого факультету цим займалися, там було й декілька студентів з інших факультетів. Серед них був колишній пресекретар ОП. І вони були дуже зацікавленими, зареєстрували організацію прямо на квартирі. Допомагав це робити наш викладач, який знався на юриспруденції.

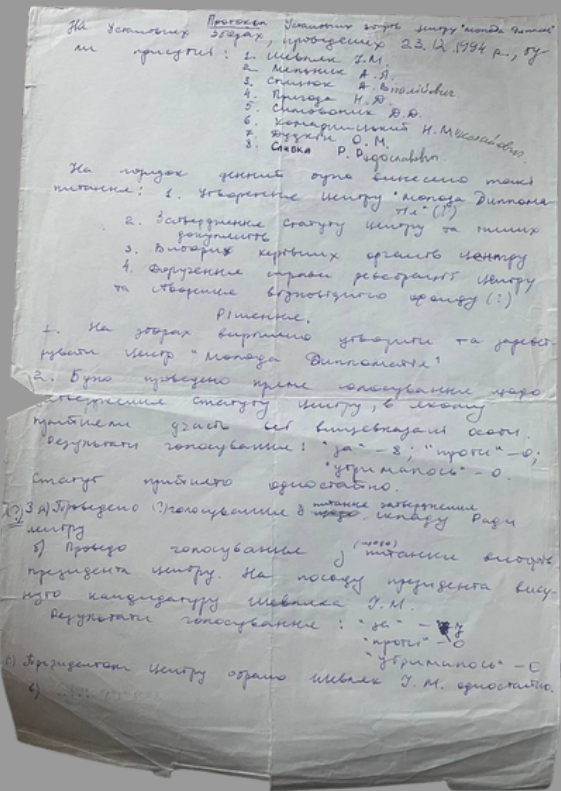
Можливо Ви можете пригадати, якими були перші організовані заходи в рамках «Молодої Дипломатії»?

Один з перших організованих заходів, що відклався в пам'яті, - це міжнародна польсько-українська конференція в селище Заріччя. Це перша така спільна конференція за участю нашої організації та польсько-українського форуму, де ми багато спілкувалися. Це був перший виїзд, так би мовити, назовні. Це одна з найкращих конференцій, ну і до того ж було багато дебютних заходів. Дуже складно пройшло видання першого Вісника, але це теж вдалося за допомогою спонсорів і завдячуючи активності організаторів. Кожний Вісник - це була подія на факультеті: організатори Вісника брали інтерв'ю у наших викладачів, відомих людей.

Наступне питання буде зорієнтоване на Вашу особисту думку. Україна вже стала кандидатом на членство в ЄС і має бажання на вступ до НАТО. Крім цього існує багато інших організацій, до яких могла б долучитися Україна задля захисту своїх національних інтересів. Яка Ваша думка щодо майбутнього розвитку концепції Лондон-Варшава-Київ?

Це ідейна концепція. У нас особливі відносини склалися з Британією за каденції прем'єр-міністра Бориса Джонсона. До того ж Польща, як найбільший наш «адвокат» в Європі, дає нам величезну допомогу, приймає наших біженців. Проєктів дуже багато: тріо, Україна-Молдова-Грузія, ініціатива «три моря». Але головне, щоб ми за цими ініціативами не забували про внутрішні модернізації. Українцям дуже бракує бізнес-ініціатив: десь локально, наприклад, маленький магазинчик, фірму ми ще можемо відкрити, але проявити себе на вищому рівні нам вже важко.

Повертаючись до питання про тріо - Лондон-Варшава-Київ. Все буде залежати від того, як буде розвиватися наша обороноздатність. Якщо США, знаходячись у тісному союзі з Британією, будуть стримувати цей проєкт, то, звичайно, там нічого не світить. Можна розширити нашу співпрацю на країни Балтії, які надають чималу допомогу. Деякі країни, ми, на жаль, недооцінюємо. Наприклад, Румунія, зі сторони якої є чимала ініціатива.

Поділіться, будь ласка, своїми враженнями від діяльності «Молодої Дипломатії» за час її існування і чи виправдалися Ваші очікування з точки зору засновника організації, і взагалі якою Ви бачите «Молоду Дипломатію» в майбутньому?

Ну, звичайно, що виправдалися. Зокрема 5 років тому у нас виступав на річницю МД заступник Міністра інфраструктури Довгань і сказав, що в захваті від цієї організації. Загалом такі сучасні політики як Данило Лубківський, Андрій Мельник, Маркіян Мальський, Віктор Довгань, Шевляк, Юрій Третьяк зазначають, що були активними учасниками «Молодої Дипломатії». Є і багато проблем – це спадкоємність, передача досвіду. Практично три роки застою: ковід плюс війна – студенти вчаться дистанційно і не можуть брати участь у громадському житті. Це проблема. І важко передати керівництво від попередніх активістів до наступних – це було складно зробити до цього дня, коли організація відновила діяльність.

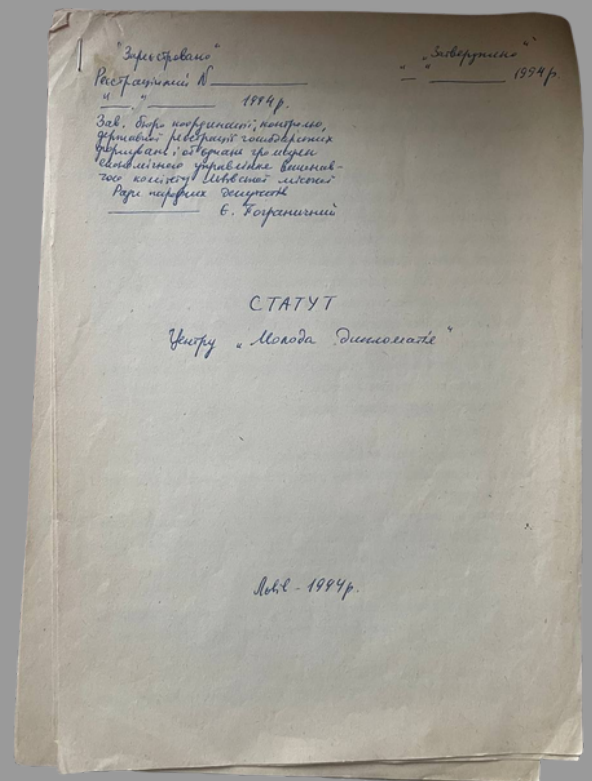
Яким Ви взагалі бачите розвиток організації в майбутньому?

Я думаю, навіть якби повторили те, що було – це було б дуже непогано. Все ж таки основний її напрямок - це підготовка вас до різноманітних напрямів міжнародних відносин: публічних, правових, дипломатичних, країнознавства. Ці навички можна удосконалити за допомогою професійної активності. До прикладу організація конференцій за участі молоді з інших ВУЗів, запрошення відомих людей, активізація в мас-медіа. Але дуже цікавий напрямок - це участь у програмах, де залучені різноманітні ГО. От, наприклад, ви знаєте, що одним із векторів діяльності політики "Східного партнерства", ініційованою Швецією та Польщею, є платформа, яка передбачає залучення громадських організацій.

Я вважаю, що участь у таких організаціях, які залучають ГО, зокрема східне партнерство, є дуже хорошою перспективою для нас.

Яка Ваша думка щодо концепції Тримор'я? Скажіть, будь ласка, чи матиме це перспективи для розвитку України, чи краще зосередитись на євроатлантичних державах? Чи вбачаєте Ви розвиток паралельний розвиток цих концепцій?

Тримор'є - це концепція розвитку логістичних схем, зв'язків в рамках ЄС. Я вважаю, що концепції тримор'я та євроінтеграція України не заперечують одна одній. У нас ще є багато проєктів за часів колишнього Президента, але вступ до ЄС лишається найголовнішим. Я знаю, що ми чомусь пропускаємо участь в організації центральноєвропейської зони вільної торгівлі. Молдова, наприклад, є учасником цієї організації. Або союз тюркомовних держав: там є наш сусід Угорщина. Там Україна могла б бути як партнер через кримськотатарський народ.

Які політичні рішення та законопроекти позитивно повпливають на приватний сектор економіки України?

Головне в подальшому - це не заважати приватному сектору і не закручувати гайки. А так Верховна Рада під час повномасштабної війни насправді ухвалили багато законопроектів для того, щоб створити умови для його розвитку.

Наприклад, прийняла рішення щодо спрощеної податкової системи зі ставкою 2% для бізнесу із оборотом до 10 млрд грн.

- Ухвалила закони про пільги індустріальним паркам.
- Впровадили механізм е-резидентства, який дозволить іноземцям онлайн реєструватися платником єдиного податку в Україні та сплачувати від 5% (у встановлених лімітах доходів) до 15%.
- Спростили процедуру приватизації тощо.

Можу перечислювати ще всього багато звісно.

Але дуже часто є якийсь гальмування в розвитку не в тому, що бракує якогось закону, а в тому, що його, на жаль, не всі учасники процесу належно виконують. Тому передусім треба працювати над тим, щоб Україна відповідала всім критеріям правової держави. А також важливо ухвалювати ті закони, які потрібні для вступу в ЄС. Бо як тільки Україна стане повноцінним членом Європейського Союзу - перспективи розвитку приватного сектору зростуть в рази. У принципі ці два аспекти - взаємодоповнюючі.

Які політичні рішення та законопроекти позитивно повпливають на приватний сектор економіки України?

Так, звісно погоджуюсь. І сама є прихильницею цієї тези. Вважаю, що вона стала ще більш актуальною під час повномасштабного вторгнення. Ми, на жаль, бачимо, що трапилось з такими заводами-гігантами як Азовсталь чи заводом імені Ілліча. Тому всі економічні експерти наголошують, щоб зменшити ризики, коли відразу падає все виробництво, потрібно мати велику розгалужену мережу саме малих і дрібних бізнесів. Саме вони мають бути рушієм змін, реформ і ефективним інструментом для подальшого розвитку громадянського суспільства. Це не просто гучні слова. Це потрібно робити, щоб в разі якихось форс-мажорних обставин (а війна це ще той форс-мажор), економіка продовжувала працювати. Тож зараз кожен хто продовжує працювати, сплачувати податки, створювати робочі місця - тримає економіку України і є фундаментом для її відновлення після війни.

Скажіть будь ласка, як спеціалістка у сфері економіки, які фактори враховують іноземні інвестори для вкладу грошей в українські проекти?

Однозначно ключові критерії - це безпека і справедливий суд. До повномасштабного вторгнення іноземні інвестори насправді не так боялись війни у східній частині України, як чекали проведення судової реформи. Адже для них найважливіше, щоб їхні права були захищені. Зараз же - безпековий фактор в пріоритеті. На жаль, майже нереально залучити інвестиції, коли кожного дня є ймовірність, що умовно на підприємство, у яке ти вклав сотні тисяч чи мільйони доларів, прилетить російська ракета. Те, що варто робити зараз, щоб в перспективі іноземні компанії до нас зайшли або ж вклали гроші в українські проекти - це формувати позитивний імідж та наголошувати на сильних економічних сторонах України (чим ми активно займаємось у закордонних відрядженнях). Але уряду важливо розробити чіткий elevator pitch, щоб гідно представити інвестиційні можливості України. І тоді є велика ймовірність - що як тільки зникне пряма небезпека - зовнішні інвестори зайдуть на наш ринок і почнуть вкладати сюди гроші. За умови, що ми зі свого боку теж створимо відповідні умови і доведемо судову реформу до логічного кінця.

*Експерт з економічних питань,
українська політична та громадська діячка,
Народна депутатка України,
Заступниця співголови групи з міжпарламентських зв'язків з
Сполученими Штатами Америки та Фінляндською Республікою*

Кожна маленька власна справа – на вагу золота.

Які поради можете дати майбутнім фахівцям з МЕВ? Чи є це найбільш перспективним напрямком міжнародних відносин?

Я думаю, що ставити питання про те, який напрямок є найбільш перспективним не зовсім правильно. Бо якщо ти вчишся, стараєшся, докладаєш максимум зусиль - то досягнеш успіху в незалежності від того, на якій спеціальності ти вчився. Вважаю, що потрібно обирати те, що подобається. Не змушувати себе і не йти проти своїх бажань. Бо все таки процес навчання більше має приносити позитивні емоції, а не бути каторгою. Я обрала міжнародні економічні відносини саме за таким принципом, оскільки тема політики, економіки активно почала цікавити мене ще з 10 класу школи. Тож майбутнім фахівцями МЕВ і не тільки хочу побажати лиш бути цілеспрямованими, впевненими, наполегливими і працелюбними. Якщо хочете чогось досягти, то маєте багато вчитись, ставити собі конкретні цілі та працювати над ними. Шукайте можливості вчитись і поза університетом (неформальна освіта дуже важлива). Будьте активними. Важливо, щоб студенти брали участь у житті студентського самоврядування, бо це про вміння працювати в команді, знаходити консенсус, домовлятись та чудова можливість покращувати свої організації навички.

Адже щоб стати успішним у своїй сфері - одних п'ятірок за всі предмети не достань. Тож долучайтесь до різних активностей. До речі, участь у ГО «Центр «Молода дипломатія» - це хороший майданчик для цього. Знаю це з власного досвіду, бо свого часу також була членкинею цієї організації. Також обов'язково вчіть мови, бо знання мов відкриває чимало можливостей. Якщо вже за щось взялись, то доводьте ту справу до кінця. А поразки сприймайте як добрий досвід. Тоді все вдасться!

РОСТИСЛАВ ТІСТІК

Український політик, член Комітету ВРУ з питань бюджету. З 2019 року Народний депутат України, член ради Львівської обласної організації партії «Слуга народу». Співголова групи з міжпарламентських зв'язків з Чехією.

Волонтер, засновник та координатор Центру підтримки 125 окремої бригади ТРО ЗСУ та Благодійної Організації «Благодійний Фонд 125». Волонтер ГО «Команда ЗЕ»

Українці - надзвичайно щедри та неймовірно сильно вірять в нашу перемогу

Чому ви обрали саме факультет міжнародних відносин Львівського університету імені Івана Франка ?

Університет Франка є одним з найпрестижніших вишів у нашій країні і, відповідно, для мене ближче до душі був саме наш рідний університет. У свій час, переді мною стояв вибір між економічним факультетом і факультетом міжнародних відносин, але, враховуючи мій інтерес саме до дипломатичного підходу і бажання опанувати здібностями в комунікації, а також веденні переговорів шляхом використання знань іноземних мов, – вибір факультету міжнародних відносин, а саме спеціальності «Міжнародні економічні відносини», де є нахил саме на філологічні знання і на знання дипломатії як такої для мене був очевидним.

Як Ви можете оцінити користь знань отриманих під час навчання на нашому факультеті ? І чи обов'язково мати профільну освіту, щоб стати успішним політиком ?

Знання, які здобуваються на факультеті є, безперечно, необхідними, базовими. Спілкуючись про це з Міністерством освіти та з представниками нашого рідного факультету, я вважаю, що не менш важливою є модернізація та послідовне вдосконалення, враховуючи потреби студентів та намагання надати їм можливості для набуття необхідних в сучасних реаліях навичок, які зможе застосувати майбутній професіонал.

Якби кожен студент брав для себе за приклад знання з профільних предметів, які він отримує на факультеті, то, повірте, це був би великий плюс і базис на майбутнє у будь-якій діяльності.

Мій досвід засвідчує, що підготовка до багатьох переговорів вимагає тих знань, які я отримував саме під час навчання на факультеті. Безперечно, менталітет та базове виховання також є важливим фактором у цьому процесі, але необхідно опиратися на освітню базу, тому стати успішною людиною без відповідних знань не є можливим, абсолютно, попри те, яку професію ми розглядаємо, чи це політична спеціалізація, чи будь-яка інша сфера діяльності - ти завжди опираєшся на аргументи та знання, які можеш здобути не тільки у книжках, а й на практиці, яку ви отримуєте під час здобуття профільної освіти.

Тому, я закликаю усіх – **вчитися, вчитися і ще раз вчитися, не забуваючи про практику та роботу над собою.**

Ви є депутатом Верховної Ради 9 скликання від партії слуга народу. Розкажіть, будь ласка в чому полягає робота народного депутата України і які настрої панують у Верховній Раді під час війни ?

Робота народного депутата полягає, перш за все, в законодавчих ініціативах, друге – це реалізація функцій парламентського контролю та нагляду за імплементацією того чи іншого законопроекту та успішної реалізації усіх програм, що, в тому числі стосується законопроекту, над яким я працюю в Комітеті з питань бюджету. Наступне, необхідно реагувати на ті виклики, які є сьогодні. Велику частину свого часу я приділяю роботі зі зверненнями від людей, які надходять не тільки в офіційних листах, а й через соцмережі. Правду кажучи, неймовірно велика кількість повідомлень та листів, можливо понад **1000**.

Наступне, на що хочу звернути увагу, так це на значну роботу, щодо роз'яснень тих чи інших законопроектів, їх реалізацію та загальне бачення держави та державної політики для розуміння того куди ми рухаємося та що ми плануємо, що ми взагалі хочемо як українці, яке наше майбутнє, тому що нам необхідно думати не тільки над нашою перемогою, за що велика подяка кожному, а в тому числі про те яка буде Україна завтра - це її майбутнє!

Ви займаєтесь активною волонтерською діяльністю. Що надихнуло Вас на це, і з якими підрозділами Ви працюєте ?

До 24 лютого я не був активним волонтером, але знаходячись у Києві в перший тиждень війни ти не можеш бути байдужим до ситуації в країні. З перших днів отримував ряд різних звернень від військовослужбовців, з проханнями про амуніцію та медикаменти, в перші тижні були ще й проблеми з постачанням їжі, що необхідно в першу чергу для того, щоб наші військовослужбовці мали сили та енергію виконувати свої бойові завдання. Відповідно, працював і працюю з Національною академією сухопутних військ, так само я взяв на себе відповідальність допомагати конкретній бригаді - це 125-та бригада ТрО ЗСУ, яка зараз майже у повному складі виконує бойові завдання на сході. На той момент починалося з підтримки наших меценатів та бізнесменів, взаємодії з ними та військовими частинами для закриття різних потреб з якими вони зверталися. Безпосередньо допомагаю усім Львівським бригадам, в тому числі 70-й і 24-й і 103-й і батальйону Львів. Звичайно, найбільше уваги приділяється саме 125-й бригаді, яка є чисельною і відповідно кожен батальйон має різні потреби. На сьогоднішній день найбільша потреба в техніці, а саме: автомобілях, тепловізорах, дронах і ряді інших допоміжних засобів. Ми комунікуємо з командирами рот, батальйонів, відповідно в нашій стратегії ми визначили пріоритети і рухаємося по ним у волонтерській діяльності.

З якими труднощами ви стикаєтесь під час діяльності в якості волонтера ?

Труднощами це важко назвати швидше, наприклад юридичний супровід, пошук необхідного інвентарю і відповідно забезпечення логістики. Зараз нам вдалося, якраз завдяки благодійним аукціонам в Празі та завдяки нашим меценатам на Львівщині, закупити близько 67 автомобілів.

Ви є співголовою групи з міжнародних зв'язків Чеської Республікою. Чехія залишається надійним партнером України на міжнародній арені. У чому ви вбачаєте перспективи подальшої співпраці з Чехією та які наступні кроки співпраці з Чехією в цілому ?

Як Палата представників так і Сенат, їх Уряд і взагалі держава, повністю підтримують Україну, вони чітко визначили для себе, ще 24 лютого, коли відповідні законопроекти були проголосовані. Хочу відмітити Чеську Республіку за допомогу в озброєнні і підтримку обороноздатності наших Збройних Сил. Чехія - одна з передових країн, як транзитна зона для забезпечення доставки необхідної зброї в Україну. Не менш важливою є гуманітарна підтримка, яка забезпечує умови та підтримку для більш ніж півмільйона наших співвітчизників. Які перспективи я вбачаю? Перш за все Чехія - це потужна країна у сфері оборонно-промислового комплексу і ми активно працюємо над тим, щоб розпочати будівництво саме в Україні, зокрема в західних регіонах - це стане основою посилення нашої обороноздатності і забезпечить стабільну підтримку боєприпасами і зброєю під час активної фази війни і майбутнього розвитку армії. Звісно, інші економічні напрямки, а також ряд різних запитів і викликів стосовно енергетичного напрямку також є важливими, але зараз, пріоритет номер один - забезпечення обороноздатності нашої держави.

Ви підтримували ініціативу з приводу надання офіційного статусу військовим капелан, як на Вашу думку реалізація цієї ініціативи вплинула на морально-психологічний стан бійців ЗСУ?

Я був співавтором Закону, який вступив у силу з кінця минулого року, коли його підписав Президент Володимир Зеленський, відповідно, зараз відбувається ряд його вдосконалень. Ми закріпили, як інституцію в складі Міністерства оборони, статус військових капеланів. До цього свою діяльність вони здійснювали як волонтери починаючи з 2014 року. Відвідуючи позиції наших військових і спілкуючись з ними та їх родинами, які наголошують, що саме військові капелани сприяють моральному піднесенню та зміцненню бойового духу, що точно сприяє подальшому руху до деокупації наших територій до визволення наших територій якраз в межах діючих кордонів 91-го року.

Ви потрапили до санкційного списку Російської Федерації за що вас сюди внесли і чи вплинуло це на ваше життя?

Точно за мою державницьку позицію. За підтримку законопроектів, які стають Законами. У мене це викликало посмішку і не більше. І відповідно, навіть, певною мірою є якась гордість, що ти є в цьому переліку.

Чи якось воно вплинуло?

Абсолютно ніяк! Я цю державу ніколи в житті не планував і не планую відвідувати, а якщо й так, то, хіба, зі Збройними силами України.

Ви є членом комітету ВРУ з питань бюджету. Чи покращиться його стан після війни і якими шляхами це можливо досягти

Ми ухвалили проєкт бюджету на 2023-й рік. Усі зусилля зараз акумульовані на обороноздатність нашої держави, безумовно, пріоритетним є Міністерство оборони. Головна ціль - перемога, після цього, відповідно, будуть інші пріоритети, але, я вважаю, що пріоритетом на подальших 10 років точно буде наша армія, безпосередньо допоки в нас не буде повної безпеки.

Як ви оцінюєте роль іноземних інвестицій в бюджеті України зараз і які їхні подальші перспективи у в економіці нашої країни?

Зараз близько половини дефіциту бюджету закривають наші іноземні партнери, в тому числі європейські країни, МВФ та країни G7. Ми вдячні за те, що вони з розумінням ставляться до тих викликів, з якими кожного дня стикається Україна. Я сподіваюсь, що в майбутньому ми стабілізуємо нашу економіку і наповнення нашого державного бюджету, що виведе його в профіцит. Ми точно зможемо знову стати успішними як держава і, відповідно, реалізувати перспективи економіки України. На прикладі Чехії, підприємства, які хочуть заходити в Україну зараз здійснюють волонтерську підтримку і, відверто кажучи, з метою подальшого становлення, в якості передових інвесторів, вони усвідомлюють, які можливості є і будуть перед ними, то ж хочуть закріпити свої позиції. Я вважаю, що усі цивілізовані країни які нам допомагають усвідомлюють, що в Україні є потенціал - це люди, поклади корисних копалин і надра, тому, усі хочуть бути причетними до взаємодії і співпраці саме з Україною і з українцями. Ми себе проявили не тільки впродовж **22-го року**, ми проявляємо себе в часи незалежності, щоправда, не всі зрозуміли це до 24 лютого і не всі мали усвідомлення, що українці є такими відважними, сміливими і, відверто кажучи, **людьми, які здатні змінювати світ**, здатні забезпечувати у світі безпеку і здатні стабілізувати світовий порядок. Нас чекають великі перспективи, але ми, перш за все, повинні здобути нашу перемогу і рухатись далі в напрямку євроінтеграції та вступу до НАТО.

МАРКІЯН МАЛЬСЬКИЙ

Маркіян Мальський, доктор юридичних наук, адвокат,
партнер Kochański & Partners (Варшава),
професор Європейського центру Варшавського університету,
Почесний консул Австрії у Львові

Колись Ви очолювали організацію «Молода дипломатія», що спонукало Вас стати її керівником?

Це був рік Помаранчевої революції. До цього впродовж року я був головним редактором **Вісника «Молода Дипломатія»** та головою одного з комітетів, входив у Раду організації, отже глибоко знав усі напрямки діяльності. Відтак, було нескладним рішенням взяти на себе виклик цього молодіжного лідерства та спробувати власні сили. Навчання складало «обов'язкову» частину життя нас усіх, а **«МД»** робило його з одного боку яскравим, динамічним та незалежним, а з іншого наповненим змістом, прогресивним та відповідальним.

Прагнення позитивних змін та віра у безкрайність можливих власних досягнень – ключові причини очолити в тому часі організацію. Фактично, 2003-2004 роки діяльності організації стали знаковими та супроводжувалися стрімким та динамічним ростом: в організації кратно збільшилось членство, було створено значну кількість нових комітетів, молоді ініціативні особи отримали зони відповідальності та кожен долучався до спільної мети. Пізніше наше «покоління дипломатів», які брали активну участь у революції, зайняли чільні позиції на всіх щаблях влади, бізнесу, міжнародних та неурядових організацій. Ми й по сьогоднішній день, хоч минуло вже близько 20 років, залишаємось на зв'язку, пишаємось успіхами один одного, зідзвонюємось на свята, бачимось у різних закутках світу.

Досвід керівництва такою організацією як **«МД»** є безцінним. Залученість до молодіжної організації формує та розширює світогляд, будує команди, допомагає знайти справжніх друзів, вчить брати на себе першу відповідальну справу та доводити її до кінця, відчувати підтримку ініціативних колег.

Що ви можете виділити у діяльності факультету під час Вашого навчання там?

Навчання на факультеті міжнародних відносин завжди вирізнялося поміж інших напрямків. Факультет завжди міг похвалитися досягненнями своїх випускників. *Вчителя варто оцінювати за досягненнями його учнів, адже саме їх успіхи визначають ефективність наданого їм старту.* Роль університету не в тому, щоб дати чітке знання з досягнення успіху, а скоріше відійти від містечковості, навчити мислити глобально, водночас діючи локально, вміти всебічно швидко «думати на ногах», вирізняти що може бути на практиці застосовано, а що ні, думати на 10 ходів вперед. Завжди цікавим на факультеті були зустрічі з експертами із різних сфер, які часто навідувались для спілкування зі студентами: дипломати, працівники міжнародних організацій, банкіри, політики, судді, бізнесмени. Образ кожного з них давав змогу «приміряти на себе» життя такої постаті, оцінити чи хотілось би спробувати себе у його ролі в майбутньому.

Окрема повага та шана визначному науково-педагогічному колективу, який впродовж багатьох років на високому рівні продовжує кропітку працю із професійної підготовки студентів. Без них неможливо було б констатувати численні перемоги факультету.

Які визначні проєкти Ви встигли втілити в життя, очолюючи «Молоду дипломатію»? І взагалі на що була спрямована її діяльність у ваш час?

Правильним рішенням було затвердити індивідуальні плани розвитку кожного з голів комітету. Кожен взяв на себе зобов'язання виконання тих чи інших проєктів та завдань, бачив як справляються інші, після проведення успішних заходів ділилися досвідом та набутими знаннями. Нам вдавалося залучати спонсорів до фінансування вісника та проведення значної кількості заходів, стрімко росла популярність організації та повага до результатів її роботи. Справжньою внутрішньою революцією стало проведення ремонту в офісу, який, до речі, частково ми робили своїми руками, як могли, закупили сучасну техніку, вийшли на зовсім інший рівень серед громадських організацій України, які рівнялися на наші успіхи. У той час побачили світ рекордна кількість вісників та було проведено десятки заходів. Розпочато проєкт **International Week**, який після цього роками і надалі відбувався у Львові.

У наш час діяльність в основному була спрямована на активне вивчення світу. Ми одними з перших сформували свою думку щодо війни в Іраці, а вже на Помаранчевій революції я неодноразово виступав перед десятками тисяч людей на сценах. Жоден важливий як локальний, так і міжнародний процес, не проходили мимо нашої уваги. Ми ставали лідером думки, об'єднанням активної та відповідальної молоді, яка мала вже сформовані життєві принципи.

Молодь не знає кордонів чи обмежень, вона не вірить в їх існування, не бачить доцільності їх створення, бунтує проти несправедливих чи надуманих обмежень прав та свобод. В цей же час така організація як «МД» дозволяє на цивілізованому рівні вести діалог з існуючими суспільними групами та торувати своє місце в них.

З жовтня 2016 року Ви стали Почесним консулом Австрійської Республіки у Західній Україні. Як ви дійшли до цього та чи був цей шлях складним?

Дипломатія, з часів навчання на факультеті увійшла в моє серце та сферу професійних інтересів. Моя міжнародна юридична, адвокатська та наукова діяльність часто йшли пліч-о-пліч з працею дипломатів, ми часто спілкувались. Адвокатське об'єднання «Arzinger», офіс якої я очолював 13 років у Львові, як лідер юридичного ринку України, багато співпрацювала з німецькомовним бізнесом. Відтак вдалося налагодити численні корисні контакти, залучити значні іноземні інвестиції в економіку регіону, перейняти європейський досвід ведення бізнесу. Високою активністю впродовж періоду незалежності відзначалась Австрія. Завдяки плідній співпраці, здобути зв'язкам та практичному захисті прав та інтересів юридичних та фізичних осіб австрійського походження, я отримав пропозицію стати представником держави Австрії на території України. До цього я активно залучався до роботи попереднього консула Ярослава Наконечного, спільно з яким, ми втілили багато успішних проєктів. Це велика честь і відповідальна роль. Львів друге місто в Україні, після Києва, за кількістю консульських дипломатичних установ, на сьогодні їх уже понад 20 і ця кількість збільшується.

Почесний консул – це дипломат, який може виконувати іншу не пов'язану з консульськими функціями працю, яка не суперечить принципам дипломатичної діяльності, здійснює захист прав та інтересів суб'єктів країни призначення, наділений дипломатичними привілеями та імунітетами. Насамперед здійснюється ретельний вибір кандидатів, скрупульозна перевірка репутації особи, оцінка її професійних навичок та досягнень, відбувається погодження кандидата найвищими організаціями влади країн, і так далі. Після цього відбувається складна процедура видачі консульського патенту, екзекватури та акредитації консульства. Мною призупинялось виконання функцій почесного консула Австрії на час заняття посади голови Львівської ОДА, однак після цього мною знову отримано цей дипломатичний статус, завдяки результатам попередньої праці, здобуткам на посаді голови ОДА та позитивній репутації.

Чому вирішили обійняти посаду голови Львівської ОДА? Чому Ви не одразу погодилися на це? Чи важко далось Вам прийняття цього рішення та як оціните Ваш досвід на цій посаді?

На етапі свого розвитку, коли мене обирали з-посеред великої кількості кандидатів на призначення на посаду Президентом України, я ставив для себе ще дещо інші професійні цілі. Завжди було розуміння, що буду працювати на користь нашої держави, однак в той конкретний період часу я долучався до розвитку країни на стороні бізнесу, а не влади. Відтак моя відмова від посади була дуже логічною, це було не на часі, не в пріоритеті. Я працював над докторською дисертацією, вів багато судових та міжнародних арбітражних процесів, працював над утриманням лідерських позицій на ринку, навчав фаху молодих юристів, займав керівні посади в бізнес- та професійних юридичних асоціаціях. Однак після того як Президент публічно оголосив мою кандидатуру разом із двома іншими претендентами на посаду, я отримав неймовірну суспільну підтримку від мешканців Львівщини, що і вирішило подальший хід мого призначення. Прийняти позитивне рішення було складно з багатьох підстав. На жаль, в Україні ще дуже слабо розвинуті інститути державного управління, а на кожному кроці чекають проблеми та загрози. Однак вони мене ніколи не лякали, я усвідомлював, що це серйозний виклик для мене, дружини, дітей. Я задоволений, що таки прийняв тоді цю пропозицію, це безцінний досвід та, поки, найвідважніший мій крок у житті, хоча повне усвідомлення усіх нескінченних проблем регіону та обмеженість механізмів їх вирішення прийшло пізніше і занурило мене у шалений вир публічного адміністрування складних, часто безвихідних процесів в Україні. Основною проблемою країни залишається пострадянський менталітет людей, що щільно в'ївся в усі сфери життя країни та пустив глибокі метастази і тут, не в останню чергу, я говорю про пострадянських олігархів, які шкодять економіці та людям. Присутня і велика кількість зрадників України. Не лише у контексті війни, але і у розумінні нелюбові до країни, вони не відчувають її своєю батьківщиною, можуть легко погодитися на втечу з її території.

Які зміни Ви спостерігаєте у діяльності організації у порівнянні з періодом, коли головою були Ви? Які ваші власні погляди на це? Можливо, ви б могли поділитися особистими порадами з членами цієї організації.

На жаль, основною проблемою організації є втрата знань поколінь. Робота людини в організації обмежена її часом навчання в університеті. І, як правило, залишаючи студентські лави людина повністю відходить від організації, часто забираючи із собою цінні здобуті, але ніяким чином не передані далі наступним поколінням, знання. Частковим розв'язанням цієї проблеми я бачив створення **Опікунської ради «Молодої Дипломатії»**, однойменну групу якої я створив на Фейсбук месенджері декілька років тому, і яка дає можливість спілкуватись із попередниками, переймати досвід, просити поради, контактів чи підтримки. Іншим методом розв'язання цієї проблеми повинні бути адаптаційні та інтеграційні зустрічі різних курсів членів «Молодої Дипломатії», які би ділилися досвідом, допомагали будувати спільні багаторічні плани, які б виходили навіть за межі часу спільного навчання в університеті. А так основна порада проста: **більше ініціативності та віри у власні сили, усе вдається! А чим більше працюєте та стараетесь, тим точно більше вдаватиметься!**

Настільки, на вашу думку, Україні необхідна євроінтеграція, та загалом членство в ЄС та НАТО?

В Україні немає майбутнього як у держави без ЄС та НАТО. Враховуючи усі чинні геополітичні фактори ми приречені зробити чіткий вибір. Відсутність вибору у нашій ситуації – неодмінне припинення існування і тоді лиш питання: яка ж саме територія залишиться Україною? Якщо хоч щось би залишилось. Ворог, дика ненаситна орда, яка застрягла у розвитку суспільства на рівні XV-XVI століття, шматок за шматком хотітиме відгризати й надалі наші території та вбивати наших людей, якщо не діставатиме по зубах. Я пишаюсь тим, що Україна досягнула «українського чуда». На жаль, це не аналог економічних чуд інших країн. А чудо в тому, що ми дали по зубах імперії, яка раніше вважала себе світовою силою. Нині вона світове посміховисько, невдаха, пухлина на нашій планеті. Лише членство у ЄС та НАТО гарантуватиме нам сталий розвиток, гарантію прав та свобод громадянина, дасть можливість вільно подорожувати та отримувати світовий досвід, навчатись у кращих ВНЗ світу, бути частиною глобальної економіки, отримувати новітні прогресивні технології, залучати іноземних інвесторів з гідними цінностями, брати участь у грантових проектах розвитку. Відбудова України можлива лише за умови членства у цих об'єднаннях. Перемога України у війні буде неповною та короткостроковою, якщо її результатом не стане повноправне членство у ЄС та НАТО. Україна платить страшну ціну життями своїх кращих громадян за своє право на вибір. І цей вибір повинен бути категоричний, остаточний та безумовний.

ЮРІЙ НАЗАРУК

*Країнознавець, перекладач, український підприємець.
Засновник і директор «Львівської газети» у 2002-2005 рр.
Співвласник холдингу «IFEST»,
автор українського бренду одягу «Авіація Галичини»*

Сьогодні Холдинг емоцій "FEST" має багато проектів. Як Вам вдається координувати такий різносторонній бізнес?

Ми вже давно не ресторанна компанія, це вже радше «платформа життя». Можна назвати це екосистемою, яка об'єднана довкола цінностей. Але, в кожному випадку, це про партнерство. Ми маємо свою унікальну модель, в партнерстві нас трьох, разом з Андрієм Худо і Дмитром Герасимовим ми є співзасновниками Фесту. Все починалось з довіри. Ми дуже різні, але довіряємо один одному. Кожен займається своєю сферою. А довіра і спільне інвестування дають змогу нам розвивати бізнеси в різних напрямках. Багато проектів ми відкриваємо в партнерстві з нашими друзями, як Львівська майстерня шоколаду, Правда та Авіація Галичини. Тож довіра і спільні цінності – це те, що дає змогу об'єднувати великі групи людей.

Чи підтримуєте Ви зв'язок з факультетом та одногрупниками зараз?

Люди з факультету – міжнародники – це вже своєрідний «клуб». Ми з ними зустрічаємось по цілому світу. З деякими одногрупниками підтримуємо зв'язок більше, аніж в період, коли я вчився на факультеті. Ми багато зустрічаємся, спілкуємся, і це нас об'єднує. Приємно, що люди, з якими маємо спільну alma mater, залишаються в цей непростий час в країні, досягли певного успіху.

З якими емоціями згадуєте студентські роки на факультеті, чи можете поділитися цікавими історіями того часу?

Завжди, як згадуєш час, коли тобі було на 20 років менше, то це завше викликає посмішку :). Але це був дуже активний період. Період, який стосується того, що ти себе шукаєш. Він асоціюється в мене не лише з факультетом, але й багатьма речима, котрі відбувались в цей період.

Зараз Ви є успішним підприємцем, яким чином навчання на факультеті міжнародних відносин допомогло Вам досягти цього?

Є велика ілюзія, що факультет чи навчальний заклад зможе забезпечити успіх. Проте, є багато факторів, які впливають на це. На мою думку, освіта – це середовище. Якщо воно дає тобі рух вперед, мотивацію ставати кращим, тим і допомагаючи – це і є справжня освіта. Факультет міжнародних відносин в час мого навчання - було одним із місць сили. Там було багато енергії (не знаю як зараз), тоді це було місце, де хотілося бути. Факультет дав мені можливість робити те, що я хочу та реалізувати себе. Не секрет, що я пішов працювати вже після 2го курсу, в університеті з'являвся рідше, зі святочною періодичністю. Але я, насправді, був вдячний за таку можливість. Коли я прийняв рішення займатися доволі багато часу роботою, то все ж мав можливість здавати сесію, хоча більшість семестру не відвідувати університет. Якщо чесно, я ні про що не шкодую. І зараз, якби мені дали можливість, я б не змінив свого вибору. В момент, коли я почав працювати, моє середовище дало мені більше, ніж класична освіта. Часто на зустрічах, я кажу молоді – ви самі відповідаєте за свою освіту. Освіта – це і є постійне прагнення до кращого; бути з людьми, які змінюють вас, роблять кращими, дають новий досвід. Якщо таке середовище є в іншому місці – змінійте місце. Ми звикли, що класична освіта є з певними шаблонами. Одна справа, коли ти просто прогулюєш пари, але інша історія – коли ти йдеш змінювати світ і тобі вдається. Тоді ти сам вибираєш шлях і приймаєш рішення.

Що Ви могли б порадити випускникам та студентам факультету, які мріють про власну справу?

Крім всього вище сказаного, факультет має таку ж «родову травму», як і більшість академій лідерства. Всі думають, що раптом закінчивши факультет міжнародних відносин, ти відразу підеш працювати надзвичайним повноважним послом, або, як мінімум, генеральним секретарем ООН. А після закінчення розумієш, що таких як ти є сотні тисяч людей і нічим ти сильно не відрізняєшся. Пригадую кумедну історію, коли на першому курсі ми вибирали групу. Я обрав дуже дивну спеціальність «країнознавство». Туди пішло найменше студентів і мені це найбільше пасувало (може тому і вибрав), бо я не юрист і не економіст. Бігав один першокурсник, який не знав куди йому йти, питав про спеціальності по групах, питав де саме готують міністрів закордонних справ, щоб він часом не помилився, і не попав, як я - на країнознавство. Тому моя порада - шукати себе.

Що надихнуло Вас почати власний бізнес?

Це теж цікава історія, бо закінчивши навчання в університеті, зрозумів, що у Львові зі своєю спеціальністю я нічого не можу робити, хіба працювати гідом, такий собі «посол – гід». І одним з основних мотивів почати свою справу було те, що я хотів залишитись у Львові. Один із відповідальних прецедентів, який показав Холдинг емоцій «!FEST», це те, що тут можна створити успішний бізнес, в місці, яке з певних міркувань може здаватися провінцією. Коли я працював у Львові директором «Львівської газети» (ще до створення Холдингу), мені запропонували їхати в Київ працювати в МЗС. Я поїхав, подивився на ті кабінети і повернувся в свій рідний, львівський. Я зрозумів, що це два різних світи. Відчуття свободи перемогло. Коли в тебе низька зарплата і нема основних засобів на життя, і ти приречений бігати шнурком по тих килимах, то ти розумієш, що це рано чи пізно закінчиться або корупцією, аби ти підеш звідти. Не хотілось їхати зі Львова – тут не було FEST'a, не було айтшників, тому треба було щось створювати – оце і було поштовхом.

Як пандемія COVID-19, а тепер й повномасштабна війна вплинули на роботу холдингу "!"FEST"? Що стало основним викликом?

Якщо говорити про якісь висновки, писати книгу, або читати лекцію – то все, що могло нашкодити бізнесу, відбулось за ці пару років. Абсолютно токсичне середовище. Якщо раніше основними перешкодами були ці «мавпи», податківці, прокурори, котрі ганяли за бізнесом і намагалися спотворити економіку країни, то зараз вже країною керують молоді люди, мислячі, які розуміють, що маємо розвиватись і рухатись в Західноєвропейську економічну модель. Проте реалії пандемії, війни поставили перед нами нові задачі – вижити, зберегти людей до моменту, коли це все закінчиться, а воно точно закінчиться перемогою України і щоб у той момент не починати все з нуля. Мені здається, що на сьогодні Україна є одним із центрів світу, більше того, серцем світу, бо ти відчуваєш тут пульс планети в цей момент. Бо рішення, котрі приймаються тут зараз, вони мають величезний вплив на те, за якими правилами буде жити планета далі. Ми, з одного боку, попали в нереальні умови, хоча у Львові нам гріх жалітись, але, з іншого боку, ставимо собі інші задачі. Наші бізнеси, як Pravda Craft Mission, не жив в нормальних умовах, стикався з складними перешкодами. Умовно, якщо тобі треба заплатити гроші, а в країні не можна платити гроші. Маєш відкрити ресторан, а в країні заборонено відкривати ресторани. Але ми все одно намагаємся це робити. Це загартування – воно дасть нову динаміку в бізнесі, коли закінчиться війна. Ми бачимо, як сповільнено працює Європа, які проблеми з цінностями мають США, бачимо безглузді і аморфні міжнародні організації. Ми живем в період величезних змін та здатні на них впливати. І коли ти з можеш змінювати світ, то нема нічого більш актуальнішого і важливішого.

■ ■ Ви маєте свій фонд, що займається збором коштів для Збройних Сил України. Що мотивувало Вас створити його? Якими результатами Ви вже можете поділитись?

Фонд – це форма. Ми соціально відповідальна компанія. Ми завжди такими були. Ми живем поруч з людьми, з якими працюємо, ми тримаємо один одного за руку. Фонд є одним із проявів цього. Ми почали в перші дні вторгнення робити те, що вміємо – годувати людей. Разом з World Central Kitchen ми поставили всеукраїнський рекорд по кількості приготованої їжі – більше 4,5 млн. порцій. В день у нас був рекорд 37 тисяч порцій для людей, яким це потрібно – переселенців, людей з військового сектору. Тепер фонд продовжує займатись готуванням їжі. Крім того, ми реалізували проєкт з 10 тисячами індивідуальних аптечок військовим, робим багато спільних проєктів з українською авіацією (навігаційні системи, пікапи, інші дрібниці). Авіація Галичини поставила собі амбітну ціль, над якою ми працюємо вже понад півроку – це купити перший в Україні бойовий літак, який власне куплять люди, а не міністерство. Якщо чесно, українські Повітряні Сили ніколи не купляли такого літака, і тому зараз це така міжнародна угода, про яку наразі не можемо багато розповісти, але це відбудеться скоро.

■ ■ Яке Ваше бачення розвитку бізнесу в повоєнній Україні та чи бачите Ви перспективи для молоді, яка хоче його тут розвивати?

Якщо ти можеш десь навчитися і бачиш це середовище – біжи туди і вчися. До війни я третину свого часу присвячував нашому освітньому проєкту «Школа вільних та небайдужих». Коли почалась війна, то я зрозумів важливу річ – потрібність того, щоб діти наші пішли до школи. Ракети, брак десь укриття – багато факторів, які роблять це небезпечним. Проте в тих місцях, де це можливо і відносно безпечно, ми повинні вчитися. Бо зіткнемося з тим, що по закінченню війни в нас не буде кому цю країну розвивати. І це питання державної безпеки – зробити так, щоб молодь і діти навчались тут. Крім того, я вважаю що Львів після війни має поставити амбітні цілі. Ми вже відбулись як своєрідний «Ноев ковчег», який передав національну ідею державності і прагність до боротьби. Тепер найбільші «бандерівці» живуть на кордоні з росією, в Харківській області, в Чернігівській області, в Херсоні. Тому зараз ми повинні ставати центром освіти. І річ, над якою зараз я працюю – це нова школа, яка буде вчити людей ставати щасливішими. Зараз в нас в школі є уроки щастя і ми хочемо спробувати поширити їх на весь Львів, щоб люди тут могли розуміти, що вони є щасливішими, і після, поширювати це в Україні. І я вірю, що наша країна в найближчому майбутньому буде країною щасливих людей.

ВАСИЛЬ МЕЛЬНИЧУК

*Президент ГО "Молода Дипломатія" 2016-2017,
студент Факультету міжнародних відносин 2013-2018,
дипломат, співробітник МЗС України*

Зброя дипломата - це слово.

■ ■ Ви очолювали ГО "Центр "Молода дипломатія"". Що надихнуло Вас приєднатися до цієї організації?

Ще зі шкільних років я хотів покращувати, змінювати та впливати. Першими важливими посадами були голова шкільного самоврядування Тернопільської класичної гімназії та член шкільного парламенту Тернополя. Тож і в університеті вирішив долучитись до студентського активу для вдосконалення себе та реалізації суспільно важливих ідей та проєктів. У 2013 році протягом перших днів на факультеті старші колеги проводили ознайомчі зустрічі та презентації своїх організацій. Тоді найбільше зміг мене зацікавити президент Молодої Дипломатії, який, дуже вдало представив організацію. Після цієї презентації в мене виникло бажання стати частиною цієї організації, спробувати свої сили та згодом стати її очільником.

■ ■ Чи брали Ви участь в інших студентських організаціях? Якщо так, то яких?

Так, брав. Після приєднання до МД, я доєднався до профспілки факультету, а потім - до студентського самоврядування факультету.

Крім того, був представником ЛНУ ім. І. Франка у Студентській раді Львова, а також був співзасновником ради львівського підрозділу у Національній молодіжній раді України. І ще був членом не зовсім студентської організації — Українська асоціація зовнішньої політики — об'єднання діячів у сфері міжнародних відносин, особливо дипломатичної служби.

■ ■ Які найцікавіші проєкти Ви очолювали або організовували в ГО "Центр "Молода дипломатія"?"

У Молодій Дипломатії організовував багато проєктів, зокрема: традиційний Віденський бал, який ми перетворили на подію міського рівня; формат зустрічей з цікавими людьми "SMART"; Друзі Туреччини, Європейський та Скандинавський напрямки відновлено. Пишаюсь тим, що є другим президентом Молодої дипломатії, який зміг створити та запустити відокремлений підрозділ нашої організації. Перший підрозділ був у ІМВ КНУ ім. Т. Г. Шевченка, який закрили. Другий вже у 2017 році був відкритий мною у м. Ужгород при факультеті історії та міжнародних відносин УжНУ.

■ ■ Як участь в ГО "Центр "Молода дипломатія"" допомогла Вам в розвитку кар'єри?

Молода Дипломатія навчила мене тому, що нема нічого неможливого.

Навіть найбільш амбітні цілі можуть стати реальністю, особливо коли вмієш планувати, брати на себе відповідальність, ефективно діяти і попри всі реалії далі мріяти, і саме тоді можна отримати бажане. Найбільш важливе, що мені дала організація - люди, які стали для мене близькими друзями або прикладами для наслідування.

■ ■ Які можете дати поради наступним поколінням "Молодої дипломатії"?"

Потрібно вірити у свої сили та ставити перед собою цілі, які є амбіційними та здаються неможливими. Людина може все, основне - бажання.

Справжній МДк та "міжнародник" - це людина, яка ніколи не визнає, що щось не знає, не може, чи не вміє, а завжди спробує зробити та виконати завдання.

Не забувайте, що ви несете горді звання члена ГО "Центр Молода Дипломатія" та студента факультету міжнародних відносин ЛНУ ім. Івана Франка, адже не буває колишніх міжнародників та мдків. Завжди залишайтеся людьми та допомагайте своєму ближньому, адже "львівська мафія" відома усюди, тому не забувайте про те хто ви і звідки ви є.

■ ■ Який Ваш професійний шлях та шлях до МЗС України. Які риси характеру можуть допомогти реалізувати себе в такій роботі?

Після двох успішно пройдених практик у Посольствах України в Польщі та Азербайджані, я спробував себе у місцевому самоврядуванні і пішов на практику до Львівської міської ради (далі - ЛМР). Потрапив на програму стажування "Перший кар'єрний крок". Отримав пропозицію стати працівником відділу закордонної співпраці ЛМР. Протягом роботи у відділі я побував у багатьох закордонних відрядженнях, познайомився з цікавими та відомими людьми, здобував міжнародні нагороди для міста тощо.

Після завершення магістратури я отримав пропозицію від міського голови Львова стати його помічником для підсилення його команди під час президентських та парламентських виборів у 2019 році.

У вересні 2020 році я побачив оголошення Міністра закордонних справ України у фейсбуці про відкриття конкурсів на добори до Міністерства. Я подався на конкурс. Це був складний шлях, але мені вдалося потрапити в МЗС України в Політичний директорат та здійснити мрію свого життя. Зараз працюю дипломатом у відділі деокупації Криму та діяльності Кримської платформи Політичного департаменту МЗС України. Займаюсь розбудовою та реалізацією цілей Міжнародної Кримської платформи — деокупація Криму та дотримання партнерами міжнародної політики невизнання спроби анексії Кримського півострова. У дипломатичній роботі допоміжними рисами є стресостійкість, уважність, комунікабельність, креативність та віра у те, що все буде зроблено найкращим чином. Важливу роль відіграє також професійна підготовка - знання теорії, історії, міжнародного права та національного законодавства, країнознавства, а також володіння мовами, оскільки зброя дипломата - це слово.

Кандидат політичних наук, экс-радник голови Міністерства внутрішніх справ та Офісу Президента, экс-заступник Голови Донецької військово-цивільної адміністрації, засновник аналітичного центру "Український інститут майбутнього", засновник волонтерського проекту «Добробат» та «Ищи своих». Військовослужбовець Збройних сил України.

Які навички отримані під час навчання на факультеті Вам знадобились у кар'єрі?

Взагалі, найголовніша навичка, яку я отримав – це аналітичні здібності. Власне, я досить потужний аналітик, був директором аналітичного центру, який створив. Завдяки теорії міжнародних відносин я розвив в собі унікальні, навіть потужні аналітичні здібності. І пізніше, завдяки цим здібностям мені легко було входити в різні сфери, навіть ті, які не пов'язані з міжнародними відносинами. Мені в житті доводилось працювати в абсолютно різних сферах: ЄВРО-2012, виборчій компанії, державній службі та інше. Найсильнішою моєю стороною була якраз аналітика, вихована теорією міжнародних відносин. Друге, безумовно, це мови. Я ще, на жаль, старе покоління – нам достатньо було тільки англійської мови. Зараз це однозначно недостатньо, якщо людина знає тільки англійську мову, вона майже ніякої особливої цінності не становить. Тому якщо зараз наші випускники будуть добре володіти кількома мовами, то вони точно будуть конкурентними.

Для багатьох моїх знайомих дуже важливим фактором успіху був нетворкінг, тому що дуже багато випускників нашого факультету досягають успіхів і на дипломатичній службі, і в державній службі, і в бізнесі. І от цей нетворкінг для багатьох з них був інструментом, який допомагав їм у житті.

Ви є засновником добровольчої будівельної організації «Добробат». Чи продовжуватиме вона свою діяльність після відновлення постраждалих від війни будівель?

Я відразу скажу: «Добробат» - це не стільки про відновлення, скільки про солідарність. Ми дійсно щось відновлюємо, але добровольці не можуть відбудувати міст, не зможуть зробити багато інших великих речей. Тому найбільша цінність нашого проекту полягає в солідарності. Я бачив очі людей, у яких зруйноване житло, і раптом, до них приїжджають люди з інших областей і працюють в них, щоб їм повернути це житло. Я бачив, наскільки в цих людей зароджується віра, наскільки вони пишуться тим, що вони є частиною нашого народу. Вони пишуться тим, що ми настільки єдині та сильні, що люди можуть знайти вільний час, кілька днів, приїхати до когось і допомогти цій людині відновити її житло. І я переконаний, що це буде потрібно через дуже багато років. В майбутньому я бачу відновлення, бо воно буде тривалим, але незважаючи на це мені б ще хотілося, щоб «Добробат» ще більше розвивався, щоб міг, наприклад, створювати кооперативи для молоді, яка буде будувати собі житло. Це має бути організація дружби та єдності. Насправді дуже мало львів'ян жили в Луганську чи Донецьку. Я є таким львів'янином, який там жив. Я хочу, щоб мешканці заходу допомагали відновлювати житло там, де воно зруйноване на сході. Щоб мешканці сходу приїжджали на захід для знайомства, навчання. І це от практично про народження цієї єдності, яку багато років розколювали. Я вірю, що мій проект спрямований саме на це.

Не треба боятися програвати

Ви є автором двох книг про майбутнє України: «Змінити майбутнє» та «Візія України 2030». З моменту випуску цих книг ситуація в Україні та світі кардинально змінилась. Тож на Вашу думку, чи лишається актуальними бачення України в цих книгах, дивлячись на них через призму сучасних подій?

Тут я мушу пояснити, що кожна книга, яку я писав, до них багато хто долучався: наприклад стратегія 2030, її фактично писало 120 провідних в Україні експертів. І ціль книги була дати образ майбутнього, в якому ми бачимо себе успішною розвинутою країною. І можна дискутувати щодо актуальності ідей, закладених в цих книгах, але не втрачати актуальності потреба в такому образі. І після війни, і під час війни – ми все одно потребуємо цього образу: як же виглядає Україна в світі, як її сприймають в світі, яке місце вона займає в світі? Цих відповідей не було, і я навіть скажу чесно – їх і сьогодні немає. Відповіді в стилі: ми члени ЄС і НАТО, це не відповіді, тому що в кожній з цих організацій країна мусить приносити додану вартість. І яка ця додана вартість не зрозуміло. Чи ми там якийсь аграрний регіональний лідер, чи ми нація висококонкурентних людей та ідей, чи ми тепер якийсь форпост безпеки і відповідно наша економіка буде будуватися навколо технологій безпеки. Так чи інакше, ми повинні знайти цей образ і просувати його. Тобто просувати його і казати, що українці це ось така нація, ось так ви її маєте сприймати. Це буде змінюватися, війна звісно закладе дуже багато нових наративів: очевидно, що це буде наратив про те, що українці це смілива нація, українці це нація, яка перемогла росіян. Але знову ж таки, який же образ в нас? Що ми виробляємо? Чим ми корисні для інших націй? Яка наша роль в засвоєнні космосу? На ці питання треба давати відповіді. Якщо просто ми скажемо, що ми люди, які перемогли росіян – ну добре, але ми можемо просто вернутись до того життя, яке було до війни, а воно, відверто кажучи, не було дуже достойним.

На одному інтерв'ю, на початку літа, Ви сказали, що згодом українцям нададуть дозвіл на купівлю легкої зброї. На Вашу думку, чи готове наше суспільство до таких змін?

Там історія цікавіша. Ми з Міністром ініціювали опитування в Дії. І там було декілька варіантів, зокрема там був варіант дозволити вільне носіння, дозволити мати зброю вдома для цілей самооборони, але обмежити можливість вільного носіння, і третій варіант – заборонити. І виграв звісно варіант дозволити все, але особисто я був прихильником другої моделі. Тобто я вважаю, що люди мають володіти зброєю, вони можуть тримати її вдома, можуть вести її, щоб постріляти на полігоні. Але я проти того, щоб люди при собі її носили. І нажаль тут виник невеличкий прорахунок з тим, що питання потребує компетентності і його не можна ставити на плебесцит. Тому що коли у людини питають: чи Ви б хотіли, щоб дозволили вільне носіння зброї – вона відповість так. Але якщо спитати її, чи хоче ця людина, щоб на дитячому майданчику сидів чоловік з двома пістолями під пахвами – я думаю, що люди цього б не хотіли. Друге, є ще такий фактор, який називається культура поводження зі зброєю. І потрібно розуміти, що в нас цієї культури немає, тому що ми ніколи не мали зброї. Якщо в США, сама країна виникла в умовах, коли в них завжди була зброя, то там є культура, суть її полягає в тому, що ти завжди свідомий того факту, що інша людина може бути озброєна, і це відповідним чином визначатиме твою поведінку. У нас є ризик того, що звичайні побутові конфлікти перетворяться у перестрілки.

Якою Ви бачите співпрацю з іноземними партнерами України, щодо розвитку транспорту, і як євроінтеграція цьому сприяє?

Армія насправді це зріз українського суспільства. Я от зараз сиджу буквально в себе у штабі, і переді мною лежить список людей, які зі мною тут служать. Зі мною служить, наприклад, власник великої ІТ компанії, зі мною служить співак один відомий та відомий на всю країну дизайнер. І разом з тим, тут дуже багато людей, котрі все життя кадрові військові. І фактично, армія сьогодні є такою солянкою кадрових військових і народу. І от зараз це є така нетипова ситуація для армії, тому що з одного боку ці люди, які приходять з бізнесу, вони зовсім по іншому бачать ефективність, мотивацію, постановку цілі, побудови процесів. А військовий - це навіть в якоюсь мірою інша культура, тобто це така приналежність до певної касты. Людина, яка десятки років відслужила в збройних силах, взагалі є культурно іншою у відношенні до цивільних людей. І от на моїх очах відбувається бойове злагодження оцих практик. Взагалі немає ніякого зверхнього відношення зі сторони кадрових військових. В ядрі цієї співпраці лежить колосальна мотивація. Зрозуміло, керівник ІТ компанії, або дизайнер, або журналіст – вони добровольці, тобто вони прийшли з ціллю перемогти. Навіть причиною, коли ми щось не поділяємо, є різне бачення того, як досягти одну й ту саму ціль. Усіх об'єднує це бажання перемогти. Тому ситуація хоч і специфічна, але вона в цілому є конструктивна і дозволяє шукати кращі рішення. Мені здається, що в цьому є секрет нашого успіху.

Якої концепції міжнародних відносин варто притримуватись Україні на Вашу думку?

Нам треба триматися позиції, яка називається «Що дозволено Юпітеру – не дозволено бику» - це латинська приказка. Суть в тому, що будь-яку політику треба будувати відповідно до своїх можливостей і до можливостей ситуації. Якщо будувати політику, скажемо так, не відповідно до цього, то така політика просто буде виглядати неадекватно. І власне так і було багато років, коли ми не розвиваємо свою економіку і вимагаємо, щоб нас взяли у ЄС і НАТО. І ми насправді пожинали дуже практичні плоди цієї неадекватності. Звісно коли почалась війна, всі були переконані, що вона закінчиться дуже швидко нашою поразкою. Якби нам надали необхідну зброю ще навесні – то, можливо, ця осінь відзначилась не тільки Харковом та Херсоном. Тому для мене ключове - це будувати політику на основі можливостей. Це те, що я практично зі своїм колосальним досвідом ніколи не бачив в Україні, щоб робився аудит і оцінка наших можливостей. У нас завжди робився аудит і оцінка наших бажань. Але західна політика будується на тому, що люди оцінюють свої можливості і наші. Тому коли ми говоримо про цей Realpolitik – це не про жорсткість і не про неореалізм, а скоріше про відчуття реальності, коли ти дозволяєш собі рівно стільки, скільки можеш собі дозволити. Так само я переконаний, що обов'язково, коли ми будемо робити аудит своїх можливостей, ресурсів і всього іншого – то ми відповідно станемо більш прагматичними. Можна вступити в ЄС, але подивіться, чи дуже щасливі болгари, що вони туди вступили? А вони не дуже щасливі. Вони говорять, що з ними відбулась деіндустріалізація і взагалі фактично вони втратили свої кращі кадри, свої кращі підприємства і все інше. І вони дуже розчаровані цим вступом. Тому вступ в ЄС - це якраз така гра, в якій треба грати з одиницями користності, а не падати на коліна і просто кричати: «Заберіть нас!», як це роблять маленькі діти. Якщо ми стаємо частиною заходу, то ми укладаємо з ними угоду, а не просто лягаємо під них. І це дуже важлива річ, яку нам потрібно зрозуміти, і ми, на жаль, хоч і дорогою ціною, набили шишки різноманітних експатів, які сюди приїжджають нас учити жити, а потім показують відверто жалюгідні результати в державній політиці. Ми повинні розуміти, що захід виявився так само не ідеальним, з точки зору прогнозів війни, вони наламали купу дров і взагалі цієї війни могло б і не бути, якби все, що вони нам давали, вони б дали в грудні минулого року. Не потрібно нікого ідеалізувати.

Потрібно боятися не брати участі, тому що будь-яка участь, навіть негативна – це досвід.

У 2015-16 роках Ви обіймали посаду заступника Донецької військово-цивільної адміністрації. Які найважчі кроки приймала адміністрація задля стабілізації ситуації в регіоні?

Тоді взагалі ключова історія, яку потрібно зрозуміти – це те, що фактично та система управління областю, яка була, перейшла на бік росіян. І нам доводилось створювати з нуля якісь нові системи управління. Ми мусили якось знаходити людей, які були місцевими, але ми ще шукали людей зовні. Ніхто не хотів їхати на Донбас працювати. І мене це дуже бентежило, тому що я знаю історію після Другої світової війни, коли Радянський Союз завозив масово на Західну Україну своїх вчителів, наприклад. І ми мали це робити у відношенні до Донецької та Луганської областей. Доводилося в першу чергу працювати з місцевими, які ментально інші. Коли я хотів провести свято Миколая, тому що це для мене є певним культурним маркером, то для них це було якесь незрозуміле свято. Вони мені на День Миколая влаштували виставу, де собачки стрибали через кільця. Хоча в той самий час, Надія Оксенчук, яка погодилась переїхати зі Львова до Краматорська, яка керувала освітою у місті Львів, очолила департамент освіти та створила Святогірську резиденцію Миколая. І цю резиденцію добровільно відвідало 4000 дітей з батьками, тобто вони туди їхали, хотіли подивитись що це таке. От це була історія, яку могла зробити людина з іншого регіону, а людина з цього регіону могла мені зробити на День Миколая оці стрибки собачок через кільця. Але скажемо так – не було б добра, якби біда не допомогла. Власне зрозуміло, оці всі путінські агресії так чи інакше повернули цих місцевих людей до України, тобто вони не можуть обрати тих, хто їх обстрілював і розстрілював. Вони внутрішньо почали шукати культурну ідентичність.

Це такий великий виклик був для мене. Регіон дуже тяжкий. Там глибоко вкоріненні радянські практики, тому що цей регіон і не мав не радянської історії, тобто він як такий виник і сформувався в радянський період. Ну в цілому я думаю, що ми багато позитивних процесів запустили. І в принципі я мрію, як тільки наші зайдуть в Луганськ, я одразу туди поїду, тому що я жив в Луганську півроку і я дуже хочу знов приїхати в це місто.

■ ■ Ви є одним із найвидатніших випускників нашого факультету за 30 років його існування. Які поради Ви можете дати нашим студентам, що думають про початок політичної кар'єри?

Дивіться: успіх людини залежить тільки від неї. Наш факультет і все інше, що ви будете зустрічати у своєму житті, це всього-на-всього інструменти – сокири, молотки, пилки, дрелі, і все інше. І тільки від Вас залежить, як Ви ці інструменти використовуватимете. Тому ключове питання, яке розв'язується студентом це те, наскільки він чогось хоче досягнути, як тільки він бачить чого хоче досягнути – тоді він одразу починає розуміти для чого йому потрібні ці інструменти. Це так само як в житті ви хочете побудувати дім, і тоді ви розумієте навіщо вам кран. Але якщо ви дім збудувати не хочете – тоді навіщо вам взагалі кран - не зрозуміло. І оце ключове – ставити ціль і проявляти амбіцію. Не треба боятися програвати, бо це взагалі одне з ключових відкриттів, що людина боїться програти. Не треба боятися програвати. Якщо ви прожили день і не отримали цікавий досвід – ви не стали глибшим, не стали цікавішим, не стали мудрішим. Відповідно ви не стало комусь більш потрібним. Тому потрібно ганятися за досвідом, за участю, проявляти амбіції, не боятись програвати – і тоді використовувати весь той ресурс, що дає наш факультет в загалом життя за оцим призначенням.

■ ■ Ви є засновником проєктів, що грають велику роль в інформаційній війні. Які засоби інформаційних операцій на Вашу думку, будуть актуальними після війни?

Дивіться – інформаційна війна, це єдина війна, яка не закінчиться після нашої війни з росіянами. Власне інформаційні війська – це війська майбутнього, тому що вони будуть воювати постійно. Треба розуміти, що війна не закінчиться тоді, коли ми виженемо росіян зі своєї території, розіб'ємо їх і так далі. Війна закінчиться тоді, коли вони раз і назавжди перестануть думати про те, щоб вирішувати з нами якісь проблеми шляхом війни. Поки ми не змінимо їхній світогляд – доти війна не буде завершена. Не важливо скільки ми підпишемо документів, не важливо, які вони розбиті будуть, якщо їхній світогляд не зміниться – вони повернуться до війни. Я особисто вірю, що це можливо, я вірю, що вони можуть перетворитися на німців і японців, у яких власне і змінився світогляд після Другої світової війни, і вони стали гідними членами міжнародної спільноти та зайняли провідні місця в ній. Я переконаний, що наша велика місія завдати їм оцієї трансформації світогляду і тільки так можна на століття розв'язати питання нашої безпеки.

ВОЛОДИМИР ОМЕЛЯН

Випускник Львівського національного університету ім. Івана Франка, дипломат, співробітник Міністерства закордонних справ України, заступник Міністра інфраструктури України у 2014 р., Міністр інфраструктури України у 2016-2019 рр.

Чому Ви обрали саме факультет міжнародних відносин і чи можете назвати ТОП-3 навички, які Ви здобули на факультеті?

Я хотів бути дипломатом десь з 9 класу, і я був дуже радий, що ця ідея втілилась у життя. Топ три навички, які мені знадобились у житті це: комунікація — правильна будова діалогу зі співрозмовником і отримання необхідного результату; добре розуміння міжнародних процесів, що насправді є дуже важливо для того, щоб при контакті з людьми інших націй чи країн вибудувати нормальне спілкування; і знання іноземних мов, безперечно. Загалом, на факультеті завжди була гарна школа іноземних мов, як слов'янських, так і європейських, мається на увазі, західних, романської групи і східних мов.

Політика – це складний баланс стримувань і противаг, якими треба достатньо добре володіти, щоб йти до своєї мети.

Навчання в університеті - це завжди багато навантаження. Багатьом студентам важко впоратись, особливо в період перед сесією. Як Ви, буди студентом, справлялися з цим стресом, і чи допомагають Вам досі ці методи справляти з стресовими ситуаціями?

Перші два роки було достатньо складно, тоді не було доступу до багатьох тих баз, які є в режимі онлайн. Треба було вчити все самотужки або виходити винятково з цього лекційного матеріалу, який давався під час навчання. Потім стало вже простіше, бо наш декан Маркіян Мальський був дуже ліберальний, він нас заохочував до максимально широкої та активної участі у різних закордонних навчальних програмах і з розумінням ставився до відсутності на лекціях за умови, що ми їх вивчали. Стрес був постійний, але, в принципі, екзамени було можливо здавати. Тут важливу роль відігравала концентрація, головне було, перебуваючи в Україні, не пропускати заняття, і алкоголь не допомагав перед сесією точно.

Розкажіть, можливо якісь цікаві випадки траплялися у Вас під час навчання на факультеті?

Скоріше цікавим було те, що я насправді зі своїм курсом або з випускниками, студентами факультету знайомився переважно за кордоном. Наприклад, от була поїздка якась в Польщу, чи Сполучені Штати, чи в Британію, і ти бачиш україномовного, питаєшся звідки, і він каже: «Так я з тобою вчусь!», і ми такі: «Вау!». Це було не передбачувано, ти ніколи не знав, де ти будеш наступного місяця, і вдома завжди лежав готовий рюкзак, потім це мені знадобилося, коли я вже був міністром: ти просто заходиш, береш свою валізу чи рюкзак і їдеш у наступне відрядження, або на навчання.

Якщо вже зачепили цю тему, то які перешкоди Вам траплялися в політичній кар'єрі? Як Ви з ними впорались?

Перешкоди в політиці — традиційні. Не завжди вдається їх подолати, бо всі ми — люди і є різними. Не обов'язково це корупційна складова, яка перешкоджає з боку інших учасників, це може бути просто інша ідеологічна база, інше виховання, інший світогляд партнера, або противника, який не приймає твої ідеї, тоді це може зупинити. Але насправді це все можна пересилити, бо політика — це командна гра. Якщо ти здатен поступитися частиною своїх амбіцій, задля того, щоб твої ідеї отримали підтримку в широкому колі – успіх буде гарантовано.

Як Ви оцінюєте вплив навчання на факультеті на старт Вашої кар'єри?

Насправді, та база, яка мені була дана дуже знадобилася в Міністерстві закордонних справ. Потім мені більше ставали в пригоді знання, здобуті у Львівській Політехніці, бо я паралельно навчався на стаціонарі в цьому університеті на спеціальності «Економіка та Фінанси». Але, якщо чесно, ключовим є те, що на факультеті у нас було дуже багато викладачів-іноземців, які приїжджали з коротким курсом лекцій, або на семестр, і це дуже розширювало кругозір в контексті розуміння глобальних проблем.

Які Ваші риси характеру, навички найбільше сприяли досягненню успіхів в кар'єрі, і щоб Ви порадили людям, які бачать себе в політичній кар'єрі?

Я вважаю, що основним в політичній кар'єрі — правильно визначити цілі, максимально підготуватися для їх досягнення і ніколи не здаватися, поки не досягнеш того, чого ти хочеш. Бо дуже часто буває так, що спершу твої ідеї взагалі не сприймають, і ти ламаєшся, тобі здається, що це неможливо здійснити, а потім відбувається щасливий збіг обставин, це вистрілює в секунду, і ти досягаєш успіху. Безумовно, багато чого дуже залежить від ситуації, але коли ти готовий все зробити заради досягнення мети, тоді випадок плюс твоя підготовка дає потрібний результат.

На початку Вашої кар'єри Ви були українським дипломатом. Чому все-таки Ви вирішили змінити свій профіль та посаду, і чи не хотіли б Ви, в майбутньому можливо, повернутись на дипломатичну службу?

Ну, ви знаєте, відверто, я зрозумів, що максимальна вершина, яку я можу досягнути в Міністерстві закордонних справ – це стати Послом. Міністром мені особливо бути не хотілося з певних причин. І тому я вирішив спробувати свої сили в інших відомствах, спершу це було Міністерство екології, Міністерство економіки, потім були інші. Мені було цікаво зрозуміти, як працює державний апарат і відчуття того, що ти можеш досягнути змін, які впливають на світогляди мільйонів людей не тільки в Україні. Щодо повернення, я серйозно це не розглядаю, не думаю, що на цьому етапі я можу бути чимось корисний для Міністерства закордонних справ.

Якою Ви бачите співпрацю з іноземними партнерами України, щодо розвитку транспорту, і як євроінтеграція цьому сприяє?

Ключовий момент — поява в Україні великих світових компаній у всіх сферах. Хтось може боятися, що вони поглинуть українських виробників, але насправді цього боятися не варто, бо світ глобалізується, навіть в часи таких протистоянь, які ми маємо у 2022 році.

Друге питання, і воно є фактично рівнозначним першому, це встановлення верховенства права, недоторканості приватної власності, ефективної роботи правоохоронних органів в Україні. Якщо в нас буде ефективна судова система, тоді зникне поширене політичне явище корупції, його взагалі не буде, або буде зведено до мінімуму кількість непродуманих політичних рішень, і держава буде функціонувати нормально.

І третє, безумовно, це доступ до дешевих фінансових ресурсів. Але це теж приходить з часом, коли присутність нових компаній в Україні, які посилають меседжі своїм партнерам по всьому світу про те, що в цій країні можна працювати, заробляти гроші, і вона комфортна для інвесторів, що тут працює верховенство права, яке гарантує кожному дотримання його прав і свобод, тоді гроші охоче йдуть в цю країну. Це доведено прикладом безлічі держав.

Студентам було цікаво, аби Ви детальніше розказали про процес перетворення Укрзалізниці з державної в приватну компанію. Якою була Ваша роль в цьому, і чи багато труднощів на шляху приватизації таких значних підприємств?

Ми ніколи не говорили про приватизацію, ми говорили про корпоратизацію, що відбулася за часів моєї каденції. Вона була корпоратизована — 100% акцій у державі. Подальшим нашим кроком після очищення і модернізації компанії, розглядалася можливість продажу умовно 51% акцій великій залізничній європейській компанії, передусім розглядався Deutsche Bahn, і я вважаю, що це правильний альянс, бо в цьому випадку ми б отримали найпотужнішу залізницю в Європі, яка завдяки зниженню вартості своїх послуг, могла б давати чудовий результат. Я не думаю, що Укрзалізницю доцільно приватизувати, бо навіть ті моменти, що стосувалися лібералізації вагонного парку. Також ми пробували робити лібералізацію локомотивних перевезень, які не є виходом із ситуації, але вони можуть просто показати, що приватне крило здатне працювати краще, проте у випадку з такою компанією, яка є фактично однією з ключових у державі, набагато краще зробити її прозорою та ефективною, і тоді це буде реально локомотивом української економіки. Бо навколо залізниці, в нормальному розумінні цього слова, можна вибудувати цілу екосистему, яка буде замовляти вагони, локомотиви, будівництво доріг, залізничних мостів, перонів та купу інших речей.

Сама по собі Укрзалізниця може стати ключовим елементом української економіки.

Хотілося б почути Ваше побажання для майбутніх випускників факультету. Ми знаємо, що за 30 років факультет дуже розвинувся і з декількох груп ми маємо кілька десятків груп загалом – багато різних спеціальностей.

Щоб Ви порекомендували майбутнім студентам, вже як випускник факультету?

Насправді не змарнувати час. Зараз, навчання в університеті, це безцінна річ для формування своєї особистості та резюме. Чим більше ви навчитеся, чим більше ви прочитаете – тим ціннішим ви будете для суспільства, і тим більше дивідендів ви від цього отримаєте. Це, можливо, банальна річ, але треба максимально широко будувати свою особистість для того, щоб мати базові знання в абсолютній більшості предметів, у вузькоспеціалізованих, фахових, в тих, які Вам подобаються. Тоді, у майбутньому, особливо в час штучного інтелекту, Ви можете стати такою креативною людиною, яка буде породжувати нові сенси й генерувати нові бачення. Бо рутинну роботу можуть виконувати як люди, так і роботи, але на цьому майбутнє не збудуєш.

A man with glasses and a white embroidered shirt is speaking into a microphone. He is outdoors, with green foliage in the background. A woman in a white embroidered shirt is partially visible to his right.

ВАСИЛЬ БОДНАР

*Випускник факультету міжнародних відносин ЛНУ 1998 року,
Генеральний консул України в Стамбулі, з 2015 року,
Надзвичайний та Повноважний Посол України в Туреччині з 30 липня 2021 року*

Які чинники були основними у Вашому виборі факультету міжнародних відносин для навчання? Ким і де ви бачили себе після його закінчення?

На початку 90-х відбувалося становлення державних інституцій молодої Української незалежності. Відповідно, дипломатія як інструмент державної політики потребував серйозного посилення. Це було моєю ключовою мотивацією - служити державі на міжнародній арені. Наше завдання, як тоді, так і зараз - це відстоювати інтереси держави та її громадян за кордоном.

Особисто я дізнався про заснування факультету міжнародних відносин наприкінці свого навчання в школі у 1992 році й надзвичайно зацікавився цією «новинкою». Факультет користувався шаленою популярністю, вимоги на вступ та конкурс на одне місце були неймовірно високими. Хоча я закінчив сільську школу із «золотою медаллю», це не давало жодних привілеїв. Тому, більше ніж пів року серйозно готувався. Це дало свій результат і я провів чудових п'ять студентських років на найкращому факультеті ЛНУ. Тепер наш факультет один із ключових стовпів української дипломатичної школи, а його випускники - представляють і захищають Україну по всій планеті. Я став одним із саме таких випускників.

В який момент і чому Ви вирішили пов'язати своє життя з дипломатичною службою, та хто або що посприяло цьому рішення?

З другого курсу навчання на факультеті міжнародних відносин ЛНУ ми з друзями проходили системні стажування в МЗС України. Їздили зі Львова до Києва мінімум двічі на рік, вивчали різні сторони й особливості нашої професії.

Дипломатія, як і будь-яка інша робота потребує наполегливості, віддачі, витримки, терпеливості, як і багатьох фахових знань і навичок. Навчання на факультеті, стажування в МЗС та деяких наших посольствах, взаємодія зі студентами з інших країн, літні табори, семінари та міжнародні навчальні програми сформували у мене чітке бажання щодо професійного майбутнього - дипломатія! Чим і займаюся більше як 24 роки.

Які поради Ви б хотіли дати студентам факультету міжнародних відносин з огляду на Ваш досвід та кар'єрний шлях?

Шукайте і знаходьте себе там, де ви відчуваєте себе найкраще і відчуваєте, що можете бути найкращими у певній справі. Маю на увазі не зону комфорту, а місце для самореалізації. Дипломатія - це динамічна сфера постійної вмотивованості, самореалізації, вдосконалення і виконання місії. Системні ротації та кар'єрна драбина дозволяють пізнавати нове і брати той рівень відповідальності, до якого ви є готовими. З іншого боку це не дає вам «забронзовіти» і постійно виводить із «зони комфорту». А, як відомо, саме професійний комфорт розслабляє, гальмує розвиток, «глушить» мотивацію.

Формуйте мережу зв'язків вдома і за кордоном. Сьогодні ви за однією партою сидите, а завтра можете формувати політичні чи бізнесові команди, або й бути по різні сторони барикад.

Проявляйте лідерство, будьте активними, не бійтеся відповідальності й нагородою стане ваша успішність на дипломатичній ниві.

Як саме змінився Ваш підхід до роботи та бачення власного майбутнього та кар'єри після початку повномасштабної війни?

Ми всі зараз на своїх бойових постах згідно з вимогами воєнного часу. Ми робимо все можливе і неможливе, щоб допомогти ЗСУ здобути воєнну перемогу над ворогом, відновити об'єкти критичної інфраструктури, формувати основи для відновлення країни.

Моє майбутнє пов'язане з Україною, з її перемогою у війні з московським агресором та посиленням наших зовнішньополітичних позицій.

Особиста позиція Президента Володимира Зеленського щодо оборони держави стала прикладом і мотивацією для багатьох громадян України й звичайно ж для послів. Повна мобілізація міжнародної допомоги для захисту України, переконання партнерів у правильності наших позицій, нова формула миру, запропонована Президентом В. Зеленським - пріоритети на найближче майбутнє.

З якими ознаками агресивної політики Кремля ви стикались під час своєї дипломатичної діяльності в Москві? Чи могли Ви, працюючи у Москві на початку 2000-х, передбачити початок війни з Україною?

Москва ніколи не припиняла своєї імперіалістичної політики, насамперед щодо своїх сусідів. Я працював там у 2000-2004 рр. - період становлення влади Путіна. За цей період Путін консолідував контроль над регіонами РФ, завершив другу чеченську війну, перейняв контроль над газовою і нафтовою сферами, вигнав, або ліквідував незгідних олігархів, завершив зі свободою слова у РФ. Саме тоді почалося «вставання з колін»: було відновлено цензуру, вдосконалено пропаганду, росіянам почали вбивати в голову нацистські наративи про їх вищість, виключність, псевдомесіанство.

В той час звичайно ніхто не міг уявити собі війни. РФ намагалася «задушити Україну» в «братніх обіймах»: підклимний вплив на внутрішню політику України, газовий консорціум, єдиний економічний простір, культурна експансія, «руський язик», підкуп, шантаж і весь підлий атрибут КГБшних методів впливу. Але вже тоді були проблеми о. Тузли, кордонів, Криму, Чорноморського флоту, торгівлі, газу, громадянства і багато інших, які пізніше були використані РФ як елементи агресії проти України.

Протягом чотирьох років Ви проживали у Москві, за службовими потребами. Які настрої пересічних росіян та політичного істеблішменту стосовно українців Ви спостерігали?

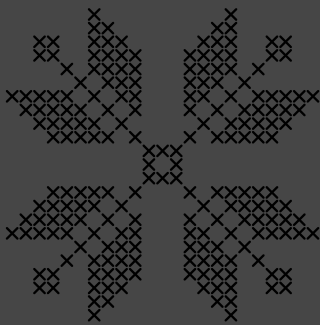
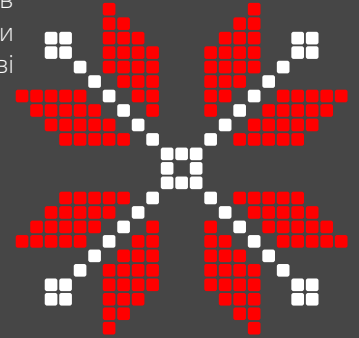
Ставлення переважної більшості росіян до України й українців, та й зрештою до інших націй, завжди було зверхнім і зневажливим. На всіх рівнях звучало образливе «хохол», наша незалежність називалась явищем «неприродним і тимчасовим», а нашої мови для них не існувало взагалі, були тільки «южноруский говор» або «малоросійське наречіє». Було багато пристосуванців з України, які заради «швидкого рубля» «продавали вкраїну по частинах».

Громадська думка у рф підпала під повний контроль Кремля. Одним із прикладів маніпуляцій був показник ставлення населення рф до України: на початку 2004 року нашу країну «зараховували» до трійки найбільших друзів, а на початку 2005 - ми вже були в трійці найбільших ворогів рф. Ключовим тут був кут висвітлення російськими ЗМІ подій «Помаранчевої революції».

Відомо, що в Туреччині сьогодні перебуває певна кількість українських військових. У чому полягає допомога Туреччини в їх реабілітації? Як Ви можете оцінити зусилля турецької сторони у сприянні створенню комфортних умов для українських воїнів?

Наші військові перебувають в спеціальних захищеній зоні під протекцією турецької сторони й мають повне забезпечення, зокрема створені належні побутові умови, надається медичне обслуговування, існують можливості для заняття спортом та саморозвитку. Нещодавно військовослужбовці зустрічалися зі своїми сім'ями. З точки безпеки є певні обмеження, які в першу чергу необхідні, щоб уберегти їх від будь-яких загроз, які можуть виникати від країни агресора. Тому ми сподіваємось що все буде добре і наші військові здорові та живі повернуться додому.

Креативна ідея від посольства України в Туреччині: спочатку спеціальна вишиванка з Байрактаром, потім - візерунок з вишиванки на справжній безпілотник!

Що є рушійною силою Турецької зовнішньої політики і які чинники Україна може використовувати, аби впливати на прийняття максимально сприятливих для себе рішень?

Туреччина проводить активну зовнішню політику, спрямовану на забезпечення її позицій та захист національних інтересів в регіоні та посилення ролі у глобальному контексті. Керуючись незмінною метою досягти «Миру вдома, миру у світі», Туреччина реалізує «Підприємливу та гуманітарну зовнішню політику». Протягом багатьох років незмінним зовнішньополітичним курсом країни є набуття повноправного членства в Європейському Союзі. Щобільше, Туреччина вважає трансатлантичний зв'язок життєво важливим для безпеки та процвітання Європи. Як активний член НАТО, вона робить значний внесок у реалізацію принципу «неподільності безпеки» в Альянсі.

Одним з основних напрямів регіональної зовнішньої політики Туреччини є питання російської агресії проти України.

У відносинах з РФ Туреччина має як взаємодію у сфері енергетики та реалізації деяких інфраструктурних проєктів, так і зони конфронтації. Саме завдяки зусиллям турецької сторони було досягнуто зернової угоди, а також забезпечено її подальше функціонування. Туреччина з перших днів війни виступила медіатором у врегулюванні російсько-української війни та надала переговорний майданчик, а також сприяла процесу звільнення українських військовополонених. На додаток, Туреччина надає й практичну допомогу, у тому числі для потреб української армії. Безумовно існують речі, які нас турбують у співпраці TR з РФ. Разом з тим, довіра між Україною та Туреччиною є однією з основ нашого стратегічного партнерства. Відтак, ми активно комунікуємо з турецькими партнерами, доносимо наші занепокоєння і намагаємося відпрацювати взаємоприйнятні рішення.

МИХАЙЛО ВИДОЙНИК

*Спеціаліст з міжнародних економічних відносин,
Співробітник у Посольствах України в Республіці Польща та в Грецькій Республіці,
Надзвичайний та Повноважний Посол України в Королівстві Данія з 2018 року*

Чи розуміли Ви, коли вступали на факультет міжнародних відносин, ким і де хочете працювати, чи це розуміння прийшло до Вас вже на факультеті? Що або хто вплинуло на це рішення?

До кінця звісно не розумів. Це був початок 90-х. Україна щойно здобула Незалежність і почала розвивати самостійні відносини з рештою світу. Факультет був лише декілька років, як створений, але привабив, що готує міжнародних економістів. Тому початково план був після закінчення піти в бізнес-структуру. З іншого боку це був також період формування нової української дипломатичної служби. Бракувало кадрів. За рекомендацією батьків вирішив спробувати себе на цій ниві, яка, як виявилось, «зачепила надовго».

Що б Ви порадили сьогоднішнім українським студентам-міжнародникам? На що робити акцент в роки навчання?

В залежності від планів щодо майбутньої професії. Якщо маєте намір поєднати кар'єру з дипломатичною службою, то раджу концентруватися на світовій історії, у т. ч. історії України, на міжнародному праві та азах мікро та макроекономіки. Звісно без знання двох-трьох іноземних мов вам буде важко працювати в Посольстві. Раджу, по можливості, здобувати також освіту за кордоном (закінчити якісь курси, або здобути ступінь магістра).

Поділіться, будь ласка, Вашими спогадами про те, як пройшли Ваші роки навчання на факультеті? Що Вас вразило найбільше і запам'яталося?

Студентські роки – це завжди прекрасний час. Багато друзів, самостійність, молодий максималізм. Факультет привабив новизною, молодими викладачами, які, можу сказати, також професійно зростали разом зі студентами. В наш час не було інтернету, тому доводилося знання черпати з бібліотек. Західні країни лише поволі почали відкриватися для нас, перші подорожі у Західну Європу.

А яку пораду можете дати Вашим майбутнім колегам – цьогорічним випускникам-міжнародникам 2023 року, що надихаються Вашою біографією. З чого варто почати, які перші кроки самореалізації як дипломата?

Моя біографія дуже скромна, тому мною напевно не варто надихатися. А серед порад – подавайтеся на різні грантові проекти. Набирайтеся різноманітного досвіду. Подавайтеся десь волонтерами на заходи, що організуються іноземними посольствами в Україні. Очевидно відстежуйте наявні вакансії в МЗС.

Ви пройшли цікавий і складний шлях від аташе до Надзвичайного і Повноважного Посла України. Скажіть, будь ласка, що допомогло Вам рухатись уперед протягом дипломатичної кар'єри?

Якогось особливого рецепта в мене немає. Знаю лише одне – це не лінуватися і наполегливо працювати. Важливо вміти ухвалювати самостійно рішення. Традиційне українське Посольство зазвичай не є великим. Це до 10 осіб співробітників. Тому в маленькому колективі кожен «багнет» важливий. Якщо ти ефективно робиш свою роботу, проявляєш ініціативу, то тебе обов'язково помітять твої керівники, належно оцінять твою працю і рекомендуватимуть підвищувати по посаді. Так і я доріс до посади Посла, пройшовши всі щаблі дипломатичної драбини.

Чи з багатьма випускниками та професорами факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. Івана Франка Вам доводилося спілкуватись під час професійної діяльності? Чи підтримуєте Ви ці зв'язки зараз?

Так. Я знаю багатьох наших випускників, які, як і я, є чи були послами України, і підтримую з ними добрі особисті стосунки. Моїм наставником також без перебільшення є наш Декан факультету Мальський Маркіян Зіновійович. Я мав велике задоволення працювати під його керівництвом у Посольстві України в Польщі. Я доволі часто згадую його, думаю, як би він поступив у тій чи іншій ситуації. Ми досі підтримуємо добрі стосунки, і я йому особисто дуже вдячний за все, що він зробив для мене та моєї сім'ї.

В колективі кожен «багнет» важливий

Розкажіть про найскладніші ситуації, що виникали у вашій роботі і як вдалося, чи не вдалося їх вирішити?

Найскладніші виклики постали саме зараз в період війни. Коли ти усвідомлюєш, що від твоїх дій напряду залежить рівень підтримки та допомоги Україні з боку країни, де ти працюєш. Але мені пощастило, що Данія і в першу чергу данське суспільство сповідує ті ж самі цінності, що й ми. Тому з перших днів російської агресії данський уряд надає значну допомогу нам, у т. ч. й військову.

Досліджуючи Вашу біографію можна зробити висновок, що Ви мали досвід роботи у трьох країнах – Данія, Греція та Польща. Які були особливості роботи у кожній з країн, безпосередньо пов'язаний з їхнім менталітетом?

Країни дійсно є різними. Кожна має свої особливості, свою ментальність. З іншого боку можна сказати, що дипломати – це як окрема професійна група людей, «своя каста», яка фактично у всіх країнах доволі схожа, має свої правила поведінки тощо. Тому де б ти не працював, твоїм першочерговим партнером є місцеве МЗС, а місцеві дипломати розуміють всю специфіку нашої роботи. Безумовно великою перевагою є те, чи володієш ти мовою країни перебування. В Данії всі вільно володіють англійською. Якщо порівнювати, то, мабуть, найкомфортніше було працювати в Польщі. Поляки ментально близькі до нас люди, розуміють з півслова наші потреби, запити тощо. Не варто теж забувати, що окрім роботи ти проводиш значний період свого життя у цій країні. Тому питання побуту, трудової зайнятості для дружини/чоловіка, близькості до України – все це має велике значення при виборі країни, де ти хотів би працювати.

Ви – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Королівстві Данія. Які питання українсько-данських відносин стали найбільш пріоритетними після 24 лютого 2022 року?

Як і у всіх інших країнах – це допомога зброєю, фінансова та гуманітарна допомога, допомога українським переселенцям. Я надзвичайно вдячний Данії за те, що з перших днів війни вони відгукнулися на наші прохання і продовжують активно допомагати нам перемагати ворога.

Якими є перспективи та можливі напрямки співпраці українських і данських університетів?

Ми працюємо над укладенням меморандуму про співпрацю між асоціаціями ректорів України та Данії. Данські університети все активніше проявляють інтерес до співпраці з українськими ЗВО. Вони запровадили нові стипендіальні програми для українських науковців та дослідників. Тут теж варто пам'ятати одну річ – будь-яка співпраця має бути взаємовигідною і приносити користь обох сторонам. Тому завданням вітчизняних університетів є також активно нав'язувати себе, зацікавлювати партнерів, показувати, які переваги їм може надати співпраця з вами. Бути дуже прагматичними. З початку повномасштабної російської агресії світ по новому відкрив для себе Україну та українців. І це потрібно використати, як нашу конкурентну перевагу.

A professional portrait of Pavlo Kartashov, a middle-aged man with short, light brown hair and blue eyes. He is wearing a dark pinstriped suit jacket, a white dress shirt, and a patterned tie. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is a blurred indoor setting with some lights.

ПАВЛО КАРТАШОВ

*Випускник факультету міжнародних відносин ЛНУ,
директор Українського фонду стартапів, економіст.*

Розкажіть, будь-ласка, які цікаві пригоди та ситуації з Вами траплялися в період навчання на факультеті міжнародних відносин?

Найкраще, що зі мною трапилось – без сумніву, люди. Факультет подарував мені друзів, партнерів, майбутніх колег, з якими ми йдемо по життю. Університетське життя – це суцільна пригода, тому слід отримувати не тільки знання, а й емоції, а загалом – це початок шляху в доросле життя, тому потрібно максимально ефективно використовувати кожен день для того, щоб в майбутньому Ви з легкістю могли реалізовувати свої задуми та плани.

Чи брали Ви участь у громадській діяльності на факультеті? Якщо так, то як саме?

Звичайно. Як і всі студенти, брав активну участь у конференціях, дебатних клубах, програмах академічної мобільності. А ще були ГО «Молода дипломатія», AEGEE, AIESEC та багато інших ініціатив, які на мій погляд дають можливість розширити світогляд, налагодити нові цікаві контакти та багато іншого.

Чи маєте Ви досвід співпраці зі студентами нашого факультету у запусках стартапів?

Ми тільки розпочинаємо активну співпрацю з університетами і безумовно ЛНУ ім. І.Франка є одним з тих ВУЗів, де ми запускаємо перші пілоти. Мова йде про підтримку Українським фондом стартапів тих ініціатив, які вже існують в рамках університету, а також надання доступу до всіх існуючих на сьогодні в нас інструментів та програм. Ми є партнерами програми «Підприємницький університет», яка вже реалізується впродовж 2х років, проводимо численні лекції, воркшопи, хакатони, буткемпи тощо, а загалом я готовий поспілкуватись з кожним студентом, який сьогодні має ідеї або реалізує власний проект та потребує допомоги (мої контакти є на сайті Фонду стартапів usf.com.ua).

Наразі ми спостерігаємо активний розвиток процесу євроінтеграції України. На Вашу думку, як це вплине на розвиток бізнес-ідей українців?

Особисто для мене європейська інтеграція це насамперед система цінностей, верховенство права, а потім вже наближення економічне, законодавче, соціальне тощо. Українці вже давно відомі усьому світові успішними проектами (стартапами) як от GitLab, Grammarly, Genesis, People.ai, Firefly Aerospace тощо. Проте від того, в якому середовищі будуть народжуватись нові проекти великою мірою залежить їх стійкість, успішність та кількість. Оскільки тільки конкурентне середовище з прозорими та чіткими правилами гри може забезпечити не тільки виникнення, а й успішну реалізацію ідей, їх подальше масштабування та глобальний успіх.

Чи співпрацює Український фонд стартапів з приватними та державними іноземними колегами?

На сьогодні Фонд – це насамперед розгалужена мережа партнерств та колаборацій по всьому світу. Ми активно співпрацюємо не тільки з міжнародними організаціями, агенціями та корпораціями серед яких EBRD, WorldBank, Microsoft, Amazon, Cisco тощо, але й університетами, інститутами з якими ми реалізуємо безліч спільних проектів та заходів. Наприклад, з університетами Cambridge та Cornell ми реалізували ряд освітніх проектів та івентів, топові міжнародні акселератори та інкубатори (Demium, 500 Global, StartupWiseGuys) є партнерами Фонду та надають свої послуги для українських стартапів в рамках акселераційної програми, нещодавно Фонд розпочав співпрацю з EuropeanInstitute ofInnovation andTechnology та EuropeanInnovation Council, спрямовану на активний розвиток deeptech індустрії в Україні. І це лише окремі елементи міжнародної співпраці Фонду, в рамках якої надається доступ до багатьох крутих можливостей далеко за межами України.

Якою, на Вашу думку, повинна бути політика держави, аби вона сприяла розвитку українських стартапів?

Певно такою, до якої ми прагнемо прямо зараз — відкритою, заохочувальною, з великим арсеналом інструментів підтримки, доступу до фінансових та нефінансових ресурсів та максимальною інтеграцією у глобальне середовище. Майбутнє створюється на наших очах і зовсім скоро Україна буде передовим хабом інновацій на світовому рівні.

Як зовнішня політика України може сприяти розвитку українських підприємців?

Я б сказав що зовнішня політика є одним з визначальних факторів, що формують бізнес-середовище та бізнес-культуру всередині країни. Зовнішньополітичний курс будь-якої держави чітко обумовлює параметри міжнародної економічної взаємодії, можливостей для співпраці та розвитку. Рекомендую книгу «Чому нації занепадають» від авторів Дарона Аджемоглу та Джеймса Робінсона, де ви знайдете відповіді на питання: чому одним країнам вдається розвиватися та процвітати, переживати кризи та використовувати їх на свою користь, а інші занепадають навіть без очевидних на те причин. Однією з головних причин успіхів або падінь якраз і є зовнішня політика.

Будьте самураями, йдіть до своєї мети лише тим шляхом, який підказують Вам серце та розум і Ви неодмінно досягнете своєї мети!

У декількох своїх проєктах Ви співпрацювали з Міністерством цифрової трансформації. У чому полягала співпраця та як Ви оцінюєте співробітництво приватного та державного сектору?

Міністерство цифрової трансформації є ключовим policy-maker в сфері цифровізації, розвитку ІТ індустрії та стартап екосистеми. Фонд є імплементуючою агенцією, тому я б сказав що ми швидше є ефективним інструментом реалізації державної політики, який доповнює діяльність міністерства. А державно-приватне партнерство є запорукою ефективного економічного розвитку, оскільки надмірна участь держави в економічних процесах, комерційних проєктах тощо в відкритих економіках дуже рідко приносить користь та може бути шкідливою з точки зору сталого розвитку.

З якими перешкодами Ви стикалися на своєму шляху та як Ви їх вирішували?

Часом здавалось, що на життєвому шляху є безліч різних перешкод, які треба подолати, щоб прийти до успіху. Але все пізнається у порівнянні і з часом з'являється усвідомлення, що головна цінність — це і є саме життя, а перешкоди та неприємності нам потрібні лише для того, щоб стати більш сильними, досвідченими, мудрими та впевнено проживати кожен свій день, наповнюючи його змістом та позитивними емоціями – чи не це є справжнім успіхом?

Поділіться, будь ласка, кількома порадами для молоді та студентів, які мріють стати успішними підприємцями, та розвивати бізнес в Україні.

Нового нічого не скажу — ризикувати, діяти, вміти презентувати себе та свої ідеї, брати відповідальність за себе та свою команду. В відомому трактаті «Хагакуре» зазначається: кожен самурай повинен постійно рухатися вперед, стаючи більш умілим, ніж вчора; більш умілим, ніж сьогодні; і цей шлях ніколи не має закінчуватися. Тому – будьте самураями, йдіть до своєї мети лише тим шляхом, який підказують Вам серце та розум і Ви неодмінно досягнете своєї мети!

СОФІЯ ФЕДИНА

*Політична і громадська діячка,
Народна депутатка України,
Член громадської організації "Центр "Молода
дипломатія" у 2001-2005 рр.,
членкиня Міжнародної асоціації молодих
науковців політологів (IAPSS) з 2006 року*

*Щобільше українці борються, щоб московська зараза не розповсюдилася далі - то
ліпше розуміють наші найближчі партнери. Тому сьогодні спостерігаємо тектонічні
зсуви у міжнародних процесах - зміна коаліцій, зміна пріоритетів, зміна зовнішніх
політик держав, формується нова система міжнародних відносин, і Україна в центрі
цих процесів, як не крути. Українці сьогодні закладають основи нового світу.*

**Чому Ви обрали роботу саме у
законодавчих органах України,
а не дипломатичну службу? Чи
хотіли б Ви працювати
дипломатом?**

Все було банально просто: коли я закінчила університет, то щоб потрапити на роботу в Міністерство закордонних справ треба було більш як пів року бути на стажуванні в Києві, без зарплати та без забезпеченого житла. Для мене це було неможливо. Опісля я взялася за написання кандидатської, а потім отримала від ректора Івана Вакарчука пропозицію викладати в Університеті. А потім - Революція Гідності, Євромайдан і початок війни. Я для себе визначила волонтерство - допомога воїнам на передовій. І саме це стало причиною, чому я погодилася у 2019 році стати народною депутаткою - захищати інтереси захисників України.

Навчання в університеті - це завжди багато навантаження, багатьом студентам важко із цим впоратися, особливо перед сесією. Як Ви справлялися зі стресом, буди студентом, та які рекомендації щодо підвищення ефективності навчання Ви могли б надати?

Вчитися системно і регулярно, не відкладаючи на останній день. Сприймати навчання не як покарання, а як нові можливості, досвід і свою власну здатність долати перешкоди. Не бути студентом, якому викладач намагається щось вкласти в голову, а з першого курсу намітити свій шлях, постаратися виокремити, що тобі цікаво, чим би ти хотів займатися, що тобі потрібно.

Що мотивувало Вас до викладання на факультеті міжнародних відносин?

Насправді мені подобається викладати. Ще коли я була в аспірантурі, мені запропонували викладацьку практику - і це мені зайшло. Для мене дуже важливо, щоб українці вміли думати, аналізувати, були активними споживачами інформації, а не об'єктами інформаційного впливу. Студенти мають відчувати, що вони важливі, їхня думка має значення, і викладач має допомогти їм в їх інтелектуальній еволюції.

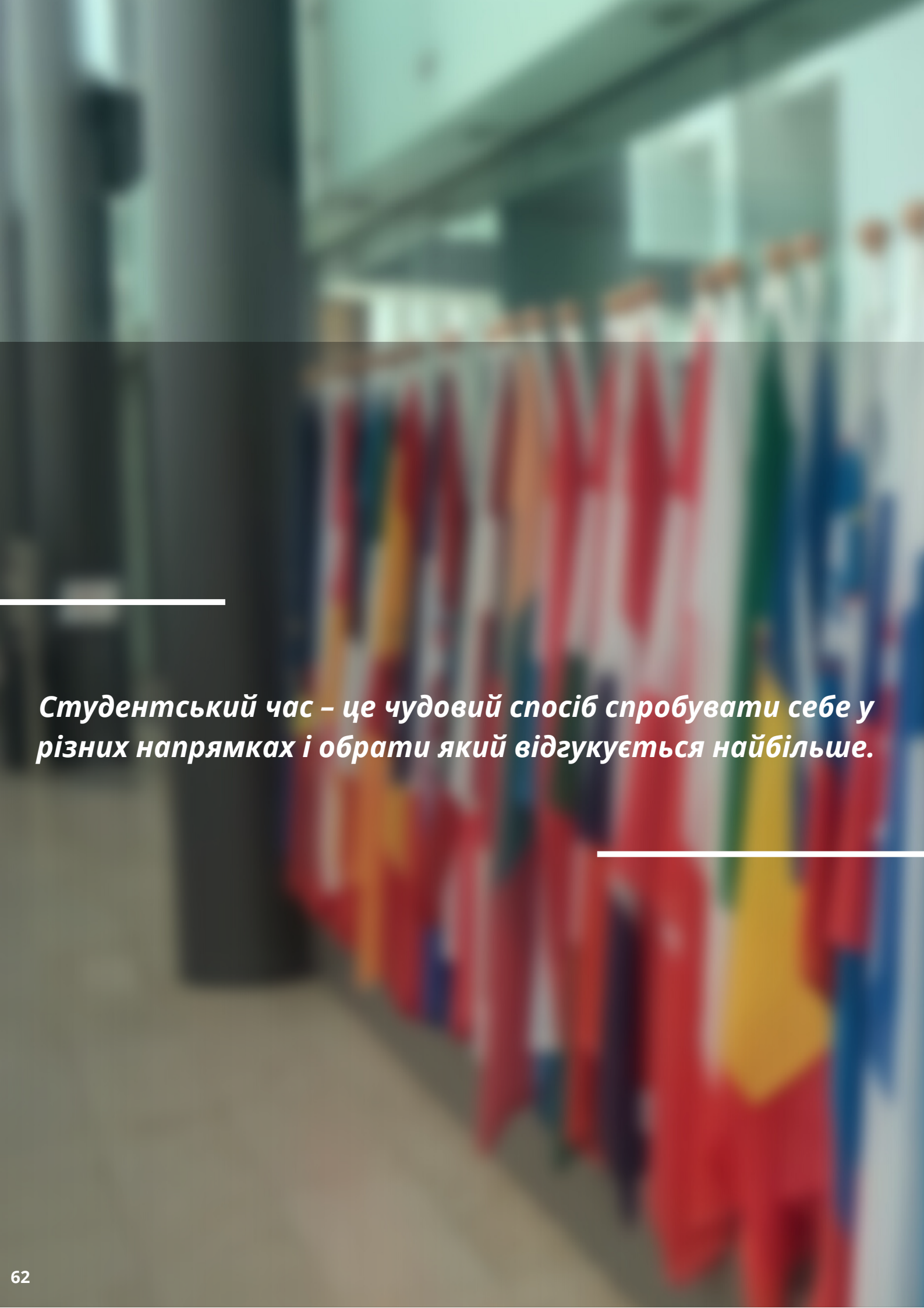
І наше завдання, як викладачів - це запал не лише втримати, а й примножити. Тому ми зможемо випускати з університету достойних українців, достойних дипломатів.

З якими міжнародними партнерами співпрацюєте у межах своєї депутатської роботи?

Кожен народний депутат є частиною дипломатичного курсу роботи парламенту, кожен із нас є в якійсь парламентській делегації. Водночас кожен депутат може бути учасником груп міжпарламентських відносин з 8-ма країнами. Я входжу до груп дружби з Польщею, Канадою, Японією, Литвою, Німеччиною, Австралією, Великобританією, а також є співголовою групи дружби з Бразилією. З моменту повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну ми всі також взяли за роботу на інформаційному фронті, і доводилося давати по 20-30 інтерв'ю та коментарів щодня, працюючи з медіа усіх країн світу, щоб донести інформацію про реалії в Україні та потребу всім цивілізованим країнам єднатися у протидії московському агресору.

Якими Ви вбачаєте майбутні міжнародні відносини опісля перемоги України, її місце на міжнародній арені?

З початком агресії в Україні, анексією Криму та окупацією частини територій Донеччини та Луганщини Російська Федерація по суті знищила наявний міжнародний правопорядок, підтвердила завершення існування Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин і зруйнувала систему міжнародного права, оскільки агресор не отримав гідної відсічі, отримавши індульгенцію на подальші вторгнення і створюючи прецедент для інших недемократичних країн: роби все що заманеться - тоді за це нічого не буде. З моменту повномасштабного вторгнення українці здивували світ не лише своєю жертвовністю і єднанням у відсічі московським ординам. Українці борються за ті цінності, які прописані в численних міжнародних документах, які є основою цивілізованого світу, але про які світ почав забувати: права людини, особливо право на життя і право жити на своїй рідній землі, гідність, людяність, відданість.

Студентський час – це чудовий спосіб спробувати себе у різних напрямках і обрати який відгукується найбільше.

---

*Колишній президент ГО "Центр "Молода дипломатія",
член Олімпійської ради МД,
провідний банкір ЄБРР,
економіст,
волонтер*

АНДРІЙ МАКСИМОВИЧ

Які навички, отримані під час реалізації проектів на факультеті міжнародних відносин, стали в нагоді в подальшому розвитку Вашої кар'єри?

Попри навчання на факультеті, лідерство і активна позиція у громадському житті багато чого мене навчили – від роботи в команді і управління проектами до ведення переговорів, проведення фандрейзингових кампаній та спілкування із стейкхолдерами та медіа. Я вважав і до сих пір вважаю що в студентські роки жодна інша сфера – ані бізнес, ані державний сектор – не дають таких масштабних можливостей для розвитку і такого широкого досвіду як громадське життя. Звичайно, для цього недостатньо просто брати участь у заходах, а долучатись до їх організації і поступово брати на себе відповідальність за конкретні ділянки роботи. Яким ви зробите цей досвід, до якої міри використаєте цей шанс – залежить від вас. «Молода дипломатія» - чудове й дуже демократичне місце для виявлення й реалізації ваших студентських талантів.

Сьогодні ГО "Центр "Молода дипломатія"" активно працює над Вісником МД. Яким Ви його бачите? Які теми слід висвітлювати?

Вісник «МД» - візитна картка «МД» ще з часів заснування. На мою думку, вісник маю освітлювати те, що вважають актуальним редколегія та автори. Під час мого президенства, ми мали чудову редколегію – яку очолював тоді головний редактор а потім наступний президент Центру Маркіян Мальський. У наш час вісник був відкритий для широкого кола публікацій – від аналітики та актуальної проблематики міжнародних відносин та політики до студентського життя.

Ви є випускником Львівського університету імені Івана Франка. Що вплинуло на вибір саме цього університету?

Мені пощастило бувати в стінах університету з шкільних років під час навчання в Малій академії наук а також на олімпіадах. А ще я з захопленням слухав історії про «Молоду дипломатію» - зокрема як складно туди потрапити - і навчання на нашому факультеті. Тому, хоча я вступив також на напрям «Комп'ютерні науки» у Львівській політехніці, завдяки перемозі у республіканській олімпіаді з німецької мови вступив і на факультет міжнародних відносин ЛНУ імені Івана Франка. Про що жодного разу не пошкодував.

Що спонукало стати президентом "Молодої дипломатії", вже будуючи кар'єру у сфері фінансової аналітики?

«Молоду дипломатію» я очолив ще на початку другого курсу завдяки пропозиції і підтримці однодумців, а також спільному баченню розвитку організації. Хоч я і навчався за напрямком «Міжнародні економічні відносини», на час обрання президентом мені було заледве 18 років і я достеменно не знав чим саме буду займатись в житті. Радше навпаки, на першому курсі я очолив саме комітет міжнародної політики в «МД» і провів семінар на тематику членства України у ЄС. Студентський час – це чудовий спосіб спробувати себе у різних напрямках і обрати який відгукується найбільше. Тому я б радив студентам не обмежувати себе лише обраною спеціальністю і пробувати свої сили й інтереси у різних сферах. Студентські роки – найкращий для цього шанс. Президентство у МД було викликом – і особистим, і «професійним», але, завдяки підтримці команди, це те що перетворило студентські роки на один з найкращих періодів мого життя.

Які ініціативи під час Вашого президентства у ГО "Молода дипломатія"" змогли найбільше зацікавити студентів?

Протягом двох років мого президентства ми з командою – яка зросла з 10 до біля 100 активних членів – організували більше 40 різних проектів. Серед них – різноманітні семінари й конференції, а також менш типові для «МД» проекти - Міжнародна школа україністики, Тиждень молодіжних субкультур.

Вагаюсь сказати який проект найбільше зацікавив громадськість. В той же час, пишаюсь що одна з учасниць нашої першої Міжнародної школи україністики – це Андреа Чалупа, автор сценарію відомого фільму Агнешки Голланд про Голодомор «Ціна правди». Написання сценарію фільму тісно пов'язано з участю Андреї у нашому проекті, про що вона розповіла під час прем'єри фільму яку я організував у штаб-квартирі ЄБРР в Лондоні у лютому 2020 року.

Після перемоги Україні більшість проектів, поданих до ЄБРР, скоріше за все, стосуватимуться відбудови нашої держави. Що буде пріоритетним напрямком цієї відбудови?

Очікую що велика увага приділятиметься відбудові інфраструктури, енергетики та підтримці приватного сектору – у співпраці з широким колом міжнародних інвесторів та донорів.

В одному з інтерв'ю в 2012 році Ви зазначили, що ЄБРР є найбільшим іноземним фінансовим інвестором в Україні. Чи є актуальною ця роль сьогодні? Які останні українські проекти отримали фінансування від ЄБРР?

Сьогодні ця роль є навіть більш актуальною. До початку повномасштабної війни ЄБРР інвестував в Україну біля 1 млрд євро щороку. Нещодавно ЄБРР оголосив що планує інвестувати в Україну до 3 млрд євро (!) протягом 2022-2023 рр. Особливо активно ЄБРР підтримує проекти в сферах критичної інфраструктури, енергетики, сільського господарства, зокрема у приватному секторі.

23 листопада, в день одного з найбільших ракетних обстрілів енергетичної системи України у листопаді, Рада директорів ЄБРР виділила кредит на 300 млн євро та 72 млн євро грантових коштів Укренерго для боротьби з наслідками російських ракетних ударів. За підтримки ЄБРР Укрпошта закуповує генератори та старлінки.

Працюючи в сфері фінансування інфраструктури, маю за честь також бути дотичним до підтримки ЄБРР українських інфраструктурних підприємств у ці складні для нашої країни часи. Зокрема, проект електрифікації Укрзалізниці, над яким я колись працював, було перенаправлено на таку потрібну підтримку ліквідності підприємства. ЄБРР був чи не першою міжнародною організацією яка з перших днів рішуче засудила російську агресію проти нашої держави називаючи речі своїми іменами - і офіційно назвавши агресію «війною проти України». ЄБРР повністю закритий свої офіси й представництва в росії і Білорусі.

Ви активно займаєтесь благодійністю, зокрема Ви є співорганізатором Всеукраїнської благодійної акції "Пробіг заради дітей". Що надихнуло Вас до такої діяльності? Розкажіть про благодійні акції та подібні заходи, якими Ви найбільше пишаєтесь?

На 4 курсі мені пощастило навчатись протягом року у США за програмою академічного обміну IREX. Там я випадково зустрів Реймонда Араміні, засновника акції Bike for Bread який проїхав США на велосипеді збираючи кошти на закупівлю їжі для потребуючих. Мене дуже вразила його історія. Повернувшись до України, я вирішив започаткувати такі проекти в Україні – а заодно і втілити дитячу мрію побачити нашу країну. Після року тренувань і напруженої роботи з командою 40 волонтерів – серед яких члени «Молодої дипломатії», «Інституту українських студій» і випускники факультету, зокрема співкоординатор Микола Пех, Адріана Любінець і багато інших – ми організували Всеукраїнський благодійний марафон «Пробіг заради дітей», спрямований на промоцію в Україні соціальної та корпоративної відповідальності. Проект отримав підтримку від уряду, бізнесу, медіа, церков практично всіх деномінацій, а також Держдепартаменту США, який виділив грант на організацію проекту (UGRAD Alum Organizes Charity Run Across Ukraine | International Exchange Alumni (state.gov)). В рамках проекту ми з другом Костянтином Лабарткавою пробігли Україну від східного до західного кордону України (1,530 км) за 40 днів і зібрали разом з командою більше 60 тис. дол. США на закупівлю критично необхідного обладнання для львівських пологових клінік – інкубаторів, фетальних моніторів тощо. В кожному місті ми проводили зустрічі з місцевими громадами та прес-конференції під час яких ділились досвідом і закликали проводити схожі проекти на місцях. Маю чудові спогади з зустрічей з активними громадами на Полтавщині, Харківщині, а також у Слов'янську, Кадіївці і Бахмуті, який зараз ворог поливає вогнем. Радію що мали можливість продовжити схожі акції і після «Пробігу». Завершуємо збірку на заснування постійно діючої стипендії при УКУ в честь мого близького друга, випускника нашого факультету міжнародних відносин і члена «Молодої дипломатії» та співзасновника «Інститут українських студій» Миколи Пеха. За час повномасштабної війни, завдяки програмі Громадської підтримки ЄБРР та співпраці з провідними гуманітарними організаціями – Ukraine Chariry, SMART Medical Aid, British-Ukrainian Aid, з громадою банку, ми залучили більше 500 тис. євро на які було закуплено кілька швидких, більше 2 тис. високоякісних аптечек від North American Rescue, кілька тисяч турнікетів та необхідні медикаменти. Продовжуємо збірку на наших сторінках на JustGiving, GoFundMe і запрошуємо долучитись всіх бажаючих. Спільно з колегами з ЄБРР, маємо більше 10 інших ініціатив з підтримки пожежників, надання психологічної допомоги переселенцям, навчання незрячих на IT-курсах, надання допомоги дітям тощо.

Маємо долучатись чим можемо до нашої перемоги! І переможемо!
Слава Україні!

АНДРІЙ СИДОР

*Аспірант факультету міжнародних відносин,
чинний президент ГО "Центр "Молода Дипломатія",
громадський діяч,
депутат Рава-Руської міської ради*

▮ ▮ **Поділіться Вашою історією та причинами вступу на факультет міжнародних відносин Львівського національного університету ім. Івана Франка?**

Історія мого вступу на факультет міжнародних відносин є простою та доволі банальною. Уже в 11 класі було розуміння, що міжнародне та національне право є вагомими рушійними силами майбутнього, тому вже тоді я прийняв для себе рішення, що хочу і буду навчатися на спеціальності право або міжнародне право. Що саме стосується факультету міжнародних відносин, то я побував на дні відкритих дверей тут, будучи ще школярем. Саме тоді ґрунтовні виступи Микієвича М.М., Біка І.С., зокрема Мальського М.З. стали для мене переломним моментом і саме тоді я зрозумів, що хочу в майбутньому навчатися на цьому факультеті.

Ви пройшли доволі довгий шлях у студентському самоврядуванні, починаючи від студентської ради на своєму факультеті, закінчуючи посадою радника студентського мера Львова. Опишіть Ваш шлях, та поділіться цікавими історіями, які траплялись у Вашій діяльності.

При вступі на факультет одразу розумів, що хочу брати активну участь в органах студентського самоврядування, адже до цього брав активну участь у житті школи. З самого початку мене зацікавили дві структури – Студентська рада факультету та «Молода дипломатія». Скажу одразу, що в ті часи не зовсім розумів ким і де хочу бути, але час розставив все на свої місця. Я був членом студентської ради, згодом заступником та виконуючим обов'язки голови, займав керівні посади в «Молодій дипломатії», Студентській раді Львова. Хочу сказати, що студентське життя формується переважно на організації та впровадженні новітніх студентських процесів і це є надзвичайно важливим для кожного активного студента. Особиста порада від мене – не втрачати шанс та залучатись в різні організації, починаючи від благодійних, закінчуючи студентським самоврядуванням. Це дуже допомагає в майбутньому.

Сьогодні дедалі більше студентів задумуються про перспективи роботи у державних установах. На Вашу думку, які навички можуть допомогти їм у цьому? Як їх здобути?

Стосовно роботи в державних органах, необхідно розуміти, що кожному треба придивитись до своїх бажань та можливостей. Я мав змогу побувати в свій час на різних посадах, будучи ще студентом. Варто згадати, що я працював на різних посадах в органах державної влади, зокрема Львівської обласної державної адміністрації, в Львівській міській раді, в Міжрегіональному управлінні юстиції. Всюди були свої виклики, щось нове та цікаве. Тому людям, які бажають розпочинати свою професійну діяльність в державних органах або органах місцевого самоврядування рекомендую проходити стажування та мислити глобальніше на декілька кроків вперед.

Окрім навчання у Львівському університеті ім.Івана Франка на спеціальності міжнародного права, Ви отримали диплом у Вільнюському університеті. Грунтуючись на особистому досвіді, які поради Ви можете дати студентам, які прагнуть спробувати себе в програмі подвійного диплому?

Стосовно програми подвійного диплому можу сказати, що факультет дає таку унікальну та цінну можливість для студентів, особливо магістрів. Дуже шкодую, що через пандемію не зміг фізично потрапити до Вільнюсу, але наше навчання в дистанційному форматі було не менш цікавим. Методика викладання трохи відрізняється від української. Загалом це був дуже цікавий виклик для мене та моїх колег, які навчались там зі мною. Рекомендую та заохочую усіх долучитись до таких програм. Я вважаю, що це потрібна та необхідна річ в житті кожного.

Не втрачайте шансу залучатись в різноманітні організації за час студентства, починаючи від благодійних, закінчуючи студентським самоврядуванням!

У тому ж році Ви стали президентом “Молодої Дипломатії”, та представили новий план роботи організації. Розкажіть про пріоритетні напрямки, в яких Ви плануєте працювати під час Вашої каденції.

В планах є зробити нашу організацію міжнародною! Хочемо відкрити філії в інших університетах світу. Спочатку почнемо з відновлення наших філій в Ужгороді та Києві. Згодом будемо ще більше розростатись, щоб молодь чули та розуміли, адже ми всі є рушійною силою майбутнього. Також хочу зазначити, що ми, як «Молода дипломатія» маємо спілкуватись з колегами з інших країн, та вже виходити з ними на контакт.

Київський безпековий договір: новий Будапештський меморандум чи запорука безпеки післявоєнної України

Павло Радь. Для Центру регіональних студій "ARIA". 24.10.2022.

Передумови розроблення і межі сприйняття

У березні 2022 року між українською і російською делегаціями відбулося кілька раундів переговорів стосовно припинення російсько-української війни. Так, після переговорів у Стамбулі українська сторона виклала свої вимоги, які включали вихід російської армії на межі 23 лютого 2022 року, гарантії безпеки для України в обмін на відмову від вступу до НАТО, які не поширюватимуться на ОРДЛО і Крим, вступ України до ЄС, а також початок переговорів між РФ і нашою державою стосовно статусу Криму. Така конфігурація навіть запропонованих тез угоди викликала невдоволення серед українського суспільства, а ідеї стосовно врегулювання війни залишилися лише ідеями.

Влітку голова Офісу Президента Андрій Єрмак і колишній Генеральний секретар НАТО Андерс Фог Расмуссен розпочали роботу над створенням концепції договору про гарантії безпеки для України, який би унеможливив повторну агресію з боку Росії. Автори наголосили, що не має бути обмежень чисельності та потужності українського війська, а сама угода не стане заміною курсу нашої держави до Північноатлантичного альянсу.

Також проект договору передбачає неучасть РФ у жодних безпекових процесах, пов'язаних із Україною. Здавалося б, усі викладені положення є правильними і цілком логічними, зважаючи на минулі помилки. Проте є деякі нюанси, найголовніший з яких – відсутність укладеної угоди. Допоки концепція групи Єрмака-Расмуссена залишається концепцією, спрогнозувати, яким буде фінальний варіант договору, неможливо. Тому не варто сприймати напрацювання, запропоновані восени, як фінальний варіант угоди. Незважаючи на це, даний проект потребує детального аналізу, про що далі піде мова.

Правовий обсяг застосування та аспекти

У новітній історії Україна вже мала досвід укладення угоди про надання безпекових гарантій – Будапештський меморандум. Незважаючи на той факт, що російсько-українська війна триває більше 8 років, Меморандум досі є яблуком розбрату серед експертного і наукового середовища. Київський безпековий договір покликаний не повторювати помилок минулого з прицілом на більше надійне і безпечне для України майбутнє.

У проекті, представленому групою Єрмака-Расмуссена є положення, які стосуються безпосередньо правового обсягу застосування потенційного договору. Тому в контексті даної праці важливим є аналіз правових механізмів дії угоди. Перше, на що варто звернути увагу, – бажання зробити Київський безпековий договір юридично зобов'язуючим, що забезпечить виконання даної угоди. Таке рішення є цілком виправданим з огляду на те, що Будапештський меморандум за своєю природою не відповідає ознакам повноцінного міжнародного договору.

Будапештський меморандум не покладає на держав-підписантів реальних зобов'язань стосовно захисту територіальної цілісності і суверенітету України, за винятком готовності проводити консультації у випадку виникнення ситуації, яка може нести загрозу для України. Натомість держави-гаранти лише підтвердили зобов'язання, взяті у рамках договорів універсального характеру, як-от Статуту ООН чи Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

У Будапештському меморандумі не було прописано чіткого механізму скликання консультацій, що є свідченням декларативності даної угоди. Окрім того, Меморандум не містить положень про його припинення, денонсацію або вихід із нього. Також текст угоди не передбачає положень про ратифікацію.

Другим важливим аспектом є те, що проект Київського безпекового договору передбачає, що «гаранти братимуть на себе обов'язкові до виконання зобов'язання через спільний документ про стратегічне партнерство, який буде обов'язковий до виконання договором між ними».

Проте тут варто зробити уточнення, адже у розділі про сферу застосування йдеться про те, що «поруч із документом про стратегічне партнерство, між Україною та окремими державами-гарантами можуть бути підписані двосторонні угоди з окремих питань, що стосуються безпекових гарантій між Україною та окремими державами».

Схожі формулювання наведені в частині правового обсягу застосування угоди. Тобто основний спектр обов'язків буде узгоджуватися з кожною державою окремо шляхом укладення двосторонньої угоди в рамках Київського безпекового договору.

Це означає, що проект нової угоди про гарантії безпеки не передбачає монолітного документу, положення якого будуть однаковими для кожної із держав-підписантів, а радше систему двосторонніх договорів з кожним гарантом, які братимуть на себе подекуди різні за обсягом зобов'язання, зокрема, у сфері тренування, інвестицій, співпраці в оборонній галузі та постачання зброї. Третім аспектом є те, що проект передбачає можливі розширені зобов'язання гарантів, включаючи військові, економічні та військові засоби, з метою надання Україні допомоги у відбитті агресії. На сьогодні дуже складно передбачити, що такі зобов'язання будуть включати, і чи вони будуть прописані загалом, адже міжнародна дійсність є мінливою і багатозоровою у всіх сенсах цього слова. Важливо, що автори наголосили на тому, що сфера охоплення гарантій поширюється на всю територію в межах міжнародно визнаних кордонів, що є нововведенням, порівняно із березневою концепцією гарантій безпеки.

Четвертим аспектом є можливі зобов'язання гарантів заручитися підтримкою ООН, відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН 377A(V) «Єдність на користь миру». Дана резолюція була укладена з метою покращення здатності Ради Безпеки ООН та організації загалом до реагування на загрози миру і безпеки. Хоча вона і не змінює жодним чином механізму роботи Ради Безпеки, залучення міжнародної підтримки в Генеральній Асамблеї ООН може стати додатковим інструментом політичного і правового тиску у разі агресії проти України.

Механізм роботи гарантій безпеки

Окрім правового обсягу застосування, проект Київського безпекового договору передбачає механізм роботи гарантій безпеки. Так, зокрема йдеться про те, що розширені гарантії безпеки «мають активуватися через механізм, який вимагав би направлення запиту від України до держав-гарантів у разі збройного нападу чи акту агресії». Що цікаво, гарантії не повинні отримувати підтвердження від третьої сторони, як-от Ради Безпеки чи Генеральної Асамблеї, а напряду консультуватися з Україною для того, аби підвищити її здатність до супротиву.

Такий крок нагадує підхід, взятий на озброєння НАТО, згідно з яким Північноатлантичний альянс, будучи союзом колективної оборони, може приймати рішення без санкціонування Ради Безпеки. Існування НАТО як регіонального союзу поставило б хрест на його здатності до прийняття будь-яких рішень, адже згідно із статтями 52-54 Статуту ООН «регіональні органи» перебувають під контролем Ради Безпеки.

Як зазначається у проекті безпекового договору: «усі положення про гарантії безпеки підпадатимуть під міжнародно-правову норму про індивідуальну та колективну самооборону». Тож з правової точки концепція, запропонована Єрмаком і Расмуссеном, передбачає створення свого роду напівсоюзу колективної оборони.

Процес прийняття рішень також нагадує певні положення Північноатлантичного договору, зокрема статті 4, згідно з якою «сторони консультуватимуться між собою щоразу, коли, на думку якоїсь із них, виникне загроза територіальній цілісності, політичній незалежності або безпеці будь-якої сторін». Проект Київського безпекового договору передбачає зібрання консультацій за запитом України протягом 24 годин із подальшим прийняттям рішення протягом 72 годин.

Відголоски Північноатлантичного договору, хоча із більшою деталізацією, прослідковуються і в бажанні створити постійний і безперервний механізм моніторингу загроз і безпекових викликів, який включатиме обмін, обробку, аналіз розвідувальних даних. Стаття 3 Північноатлантичного договору в загальних рисах співзвучна із задекларованими прагненнями Єрмака і Расмуссена.

Міжнародні санкції

Проект безпекової угоди також передбачає можливість застосування міжнародних санкцій як інструменту додаткового тиску на агресора. Зокрема, узгоджені з 2014 санкції не мають бути скасованими, допоки РФ не виконає ряд вимог, серед яких: припинення агресії проти України, гарантування ненападу і компенсація збитків. Будь-яке припинення економічного тиску чи його послаблення не можуть відбуватися без згоди України.

Гарантії ж повинні узгодити пакет санкцій відповідно до статті 51 Статуту ООН. Тобто знову прослідковується застосування описаного вище механізму, який би дозволив діяти в обхід статті 41 Статуту ООН, згідно з якою Рада Безпеки має монополію на застосування, зокрема, економічних механізмів тиску на державу, дії якої несуть загрозу миру і безпеці, а також статей 52-54 Статуту.

Також передбачається, що пакет санкцій має включати повний набір обмежень станом на 1 вересня 2022 року, а у випадку необхідності можливе вживання додаткових заходів. Такий підхід загалом нічим не відрізняється від того, що ми спостерігаємо сьогодні. Захід продовжує вводити нові економічні обмеження проти Російської Федерації, піднімаючись по «драбині» ескалації конфлікту.

Уваги також заслуговує пункт про конфіскацію власності держави-агресора, фондів та резервів, активів громадян та організацій, включених до списку санкцій, з метою спрямування цих коштів на відновлення України. Хоча українській стороні такі дії дуже імпонують, наразі немає чіткого механізму, який би передбачав можливість вживання таких заходів в умовах діяльності західних демократій, які засновані на принципі недоторканості іноземної власності.

Прогнози і рекомендації

Укладення Київського безпекового договору є цілком реальним сценарієм облаштування післявоєнної архітектури безпеки. Важливо те, що робота над цим процесом розпочинається вже зараз, коли бойові дії в самому розпалі. Проте укладення угоди в тій конфігурації, яка була представлена в проекті є досить малоімовірним сценарієм. Головна причина на це – договір перебуває у стані розроблення, загальна схема була окреслена широкими мазками, тому слід очікувати на те, що у підсумку нас чекатиме у багатьох сенсах інший документ. Потенційне підписання Київського безпекового договору паралельно з укладенням двосторонніх угод в його рамках може створити певну подушку безпеки для України, проте аж ніяк не замінить ключового – нашої відповідальності за свою обороноздатність у всіх її можливих проявах. Зовнішньо і внутрішньо політичний курс післявоєнної України має базуватися насамперед на державницькому підході, в якому інтереси держави переважають над інтересами тих чи інших соціальних, політичних груп тощо. Лише тверезе сприйняття дійсності з прогнозуванням та аналізом можливих загроз, а також усвідомлення того, що необхідне для виживання, дасть можливість не допускати помилок минулого для творення завтрашнього дня. Вступ до ЄС і НАТО чи підписання договору про гарантії безпеки не є основою обороноздатності України, а радше доповненням, корисною надбудовою. Закладення фундаменту лежить на плечах саме української держави.

Президенти ГО "Центр "Молода Дипломатія"

- Андрій Сидор (2022 - ...)
- Дякун Ольга (2019-2022)
- Лисюк Марія (2018-2019)
- Короленко Інна (2017-2018)
- Мельничук Василь (2016-2017)
- Тетяна Блага (2015-2016)
- Микола Жук (2014-2015)
- Максим Детинченко (2012-2014)
- Олексій Роговик (2011-2012)
- Ярина Вдовичин (2010-2011)
- Юлія Мазуренко (Полякова) (2009-2010)
- Руслан Фогел (2008-2009)
- Антон Подільчак (2007-2008)
- Божена Ципук (Маланчак) (2006-2007)
- Маркіян Мальський (2004-2005)
- Андрій Максимович (2003-2004)
- Андрій Максимович (2002-2003)
- Світлана Находкіна (2001-2002)
- Христина Чушак (2000-2001)
- Віктор Довгань (1999-2000)
- Костецький Руслан (1997-1999)

Над "Вісником "Молодої Дипломатії" працювали:

*Анатолій Пархомчук, Юлія Гуменна,
Діана Пилипенко, Артем Паламарчук,
Дмитро Ткаченко, Олена Монастирська*

Та команда "Вісника "Молодої Дипломатії""

